© PDF: Kamunikat.org 2020
© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

Ніва

БЕЛАРУСКІ ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНЫ ТЫДНЁВІК

№ 46 (1238) ГОД XXIV БЕЛАСТОК 18 ЛІСТАПАДА 1979 г. ЦАНА 1 зл.

АДКРЫЦЦЁ КУЛЬТУРНА-АСВЕТНАГА ГОДА

Субота, 27 X 1979 года. У Галоўным праўленні Беларускага грамадска-культурнага таварыства ў Беластоку ўжо ад раніцы прыўзняты настрой. Адкрыццё культурна-асветнага года стала тут традыцыйным святам, свайго роду перадНавагоднім вечар — падлік пладоў працы і планы на наступны год.

Прыбылі госці. Апрача актывістаў прынялі ўдзел прадстаўнікі ўлад: Гедройць Рэгіна — намеснік старшыні МРН у Беластоку, Гжаськевіч Антоні — сакратар Ваяводскага камітэта Фронту адзінства народу, дырэктар ваяводскага аддзела культуры Кыця Збігнеў, прадстаўнік Ваяводскага камітэта ПАРП Сеўка Аляксандр.



Узнагароды ўручае намеснік старшыні Гарадской рады нарадовай у Беластоку, Рэгіна Гедрайць.



Выступаюць „Каласкі“

На сцэне самадзейнікі з Рыбал.

У вялікай зале паднялася заслона. Янка Крупа адкрыў артыстычную частку. На сцэне акцёры аматарскага драматычнага гуртка з Рыбал. Ідзе п’еса Аркадзя Маўзона „Дарога праз ноч“ — эпізоды з апошняй вайны, дзейнасць беларускага падполля. Потым кароткі перапынак — і залу запаўняюць прыгожыя галасы „Каласкоў“.

Артыстычная частка закончылася. Пераходзім у залу бібліятэкі, за гасцінна застаўленыя сталы. Гаворыць старшыня ГП БГКТ Мікалай Самоцік. Пасля цёплых слоў прывітання правёў падлік гадавых пладоў. Што зрабілі на працягу года? Пры БГКТ дзейнічаюць харавыя калектывы, драмгурткі, вакальныя калектывы, літаратурна-мастацкае аб’яднанне „Белавежа“, лектарская секцыя. На працягу года праведзены былі чатыры конкурсы: чытальніцкі, супольны з ваяводскай бібліятэкай; „Беларуская песня“ для дарослых і „Беларуская песня“ для вучняў; тэатральны. Харавыя калектывы, з якіх на асаблівую пахвалу заслугоўваюць: Гарадок, „Каласкі“, „Цаглінкі“ з Ляўкова, Райск і Дубяжын, далі звыш сямідзесяці канцэртаў. Члены лектарскай секцыі аж 74 разы выступалі з тэмамі „60-годдзе ўтварэння БССР“ і „Удзел беларусаў на Беласточчыне ў барацьбе за народную ўладу“. Праведзены таксама чатыры беларускія фэстыны і наладжана 71 фотавыстаўка ды чатыры выстаўкі экспанатаў беларускай народнай культуры, а нашыя „бела вежцы“ выступілі на 48 аўтарскіх сустрэчах.

Пры ГП БГКТ актыўна працуюць камісіі: асветніцкая, культуры і выдавецкая. Затрымаемся на апошняй. Штогод выходзіць „Беларускі каляндар“. Але не толькі. Выдаюць і літаратурныя кніжкі. Неўзабаве паявіцца чарговы альманах „белавежцаў“, зборнікі паэзіі Ірыны Баравік і Надзеі Артымовіч. У чарзе чакаюць наступныя.

— Наступны год будзе ў нас праходзіць пад лозунгам справаздачна-выбарнай кампаніі. Рыхтуемся да з’езду, — сказаў старшыня Мікалай Самоцік.

Улады ацанілі працу нашых актывістаў і ўзнагародзілі іх. Узнагароды ўручыла намеснік старшыні МРН Рэгіна Гедрайць. Залаты Крыж Заслугі атрымаў Віктар Бура, Сярэбраныя Крыжы Заслугі ўручаны Ніне Аверчук і Сцяпану Копе, Бронзавы Крыж Заслугі — Сяргею Лукашуку, Залаты значок „Заслужаны для Беласточчыны“ — Людміле Панько, Сярэбраны — Віктару Буры, Любе Гаўрылюк, Зіне Літвін, Сцяпану Копе і Сцяпану Рышчуку.

У працы БГКТ распачаўся новы год.

М. Шаховіч
Фота аўтара



Удзельнікі ўрачыстага адкрыцця новага сезона працы БГКТ.

КРАЯЗНАЎЧЫ СЛОЎНІК

Трапіць у гэтае вялікае, бо з 177 гаспадаркамі, сяло ў гміне Мельнік не цяжка: ляжыць яно ў нейкіх трыццаці кіламетрах на ўсход ад Сямяціч. І ехаць туды — адна прыемнасць. Ладнаю асфальтоўкай вы перасякаеце маляўнічыя ва ўсе поры года, яшчэ даволі значныя, рэшткі колішняй Мельніцкай пушчы, праязджаеце вёску Такары, некалі адну з самых доўгіх у гэтых ваколіцах, за ёю з’язджаеце з асфальту налева на дыхтоўную жвіроўку — і праз два-тры кіламетры вы ў Вілінаве.

ВІЛІНАВА

Варта прыгледзецца гэтым, злёгку хвалістым, пасечаным хвайнякамі мясцінам, бо іменна яны і ёсць часткай таго багацейшага ў знаходкі „надбужанскага басейна“, з якога не выходзяць археалагічныя экспедыцыі, адкрываючы ўсё новыя і новыя аб’екты. Іменна тут, на абшары паўночнага Надбужжа асталіся сляды людской дзейнасці пачынаючы ад каменнай эпохі. Мяркуючы толькі па знаходках, якія адносяцца да сярэднявечча, непадалёк сённяшняга Вілінава віўся ў VIII-XIII стагоддзях рухлівы шлях з Усходняй Славяншчыны на Захад, тут ён праходзіў мясцамі, дзе потым паўсталі Высокае, Клюковічы, і вёў у Драгічын. Не карыстаўся ён, мабыць, добрай славай у тадышніх падарожнікаў. Гэта на ім, непадалёк вялікага гарадзішча каля Клюкавіч, дваццаць год таму назад быў знойдзены аграмадны скарб 935 сярэбраных манет. Як мяркуюць вучоныя, ён быў уласнасцю купца з Сярэдняй Азіі, магчыма з горада Шаш (сённяшні Ташкент), які прыбыў сюды недзе каля 910-920 гадоў за нявольнікамі або футрамі. Адолеўшы тысячы кіламетраў праз пустыні, стэпы, пушчы і багны ў тутэйшую спавітую легендамі пра вялікія багацці зямлю, замест узбагачэння знайшоў ён тут уласную смерць, бо каля скарбу было знойдзена вастрыё кап’я. Як паказалі аналізы, гэты кавалачак смертаноснага жалеза мог быць выплаўлены і выкаваны з тутэйшай балотнай руды. Можна доўга губіцца ў здагадках, чаму гэты скарб трапіў у гліняны гладыш і хто яго закапаў у тутэйшую пясчаную зямлю. Аброслыя далікатнай снеддзю арабскія дзірхемы маўчаць...

Першыя ўпамінанні пра Вілінава (Велінава, Вілянова, Вялянаў і іншыя формы назвы можна сустрэць у дакументах) знаходзім у запісах з 1528, 1534 і 1567 гадоў. Ужо тады гэта быў маёнтак і прыналежнае да яго сяло з прыгоннымі. Тут час не спяшаўся з пераменамі. Як успамінае цяпер 80-гадовы, радавіты вілінавец Філімон Цімашук, маёнтак пратрываў амаль да I сусветнай вайны. Быў аграмадны, багаты: толькі адной ворыўнай зямлі было ў ім звыш 2 тысяч дзесяцін, яшчэ больш лесу. Апошнія яго паны, нейкія Пратасевічы, распрадалі ўсё сялянам з навакольных вёсак і прыбыўшым з іншых мясцовасцей. Ад колішняга „двара“ асталася толькі нядобрая памяць ды назва палетка „Протыгулічы“ — поля, якое знаходзілася насупраць раскошнай палацовай алеі, дзе прагульваліся паны і паняты. Як у той час жылося ў патанаючым у асенняй топелі і летняй пясчузе Вілінаве, найлепш сведчыць факт, што сяляне тут перасталі хадзіць у лапцях толькі вярнуўшыся з бежанства.

У Вілінаве пасля рэформы 1861 г. было 25 участкаў па 15 дзесяцін кожны. Сядзелі на іх старыя сялянскія роды: Ахрымукі, Бандарукі, Брыкі, Вайцяхоўскія, Власюкі, Высоцкія, Данілюкі, Дзмітрукі, Жарначукі, Жаброўскія, Жэруні, Казакі, Лонцкія, Максімукі, Мікалаюкі, Пушкі, Стрэльчукі, Сульжыкі, Тадарукі, Тафілюкі, Тымашукі, Тышукі, Шышкі, Шэўчукі, Юдыцкія, Якімюкі. Уласнага хлеба ды бульбы хапала толькі да Каляд. А вілінаўцы заўсёды надта ж дбайна тупалі каля сваіх палеткаў: Вілочкі, Глінкі, Дзвеўрубкі, Дорожыска, Жыдовіна, Загородде, Загумэнне, Загур’е, Комарнікі, Ланы, Мацькі Кут, Пішчыны, Пудбор’е, Солмінне, Свэрдэ Угло; лугоў і пашы: Доўге, Дубаснэ, Кут, Прыдаткі Сэрэдні, Табун. І людзі дзень у дзень ішлі на парабкаванне ў „двор“; дзе толькі ўдалося бралі „на трэттю частіну“ розную няўдобіцу, г.зн. аран-

Працяг на стар. 4

© PDF: Kamunikat.org 2020
© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

© PDF: Kamunikat.org 2020
© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

ДЗЕЛЯ БЛІЖЭЙШАГА ЗНАЁМСТВА

Папулярнае вроцлаўскае выдавецтва „Асалінэум“ узяло на сябе надзвычай амбітнае заданне — друк абшырнага цыкла сусветнай гісторыі. У рамках гэтага цыкла (як чарговая дванццаць першая бібліяграфічная адзінка) паявілася „Гісторыя Беларусі“, аўтарам якой з'яўляецца малады польскі гісторык Марцэлі Косман. Абшырная кніжка (400 старонак), выдадзеная дзесяцітысячным тыражом на прыгожай паперы ў добрым пераплёце, з дасканалай супервокладкай, з багатымі ілюстрацыямі і картамі, з абшырнай бібліяграфіяй, біяграфічным і геаграфічным даведнікамі.

Аўтар кніжкі, як сам сцвярджае ва ўступным слове, апынуўся ў цяжкім становішчы: не было ў Польшчы яго папярэднікаў, якія б на аснове грунтоўных студыяў апрацавалі ўсебакова гісторыю Беларусі. Дадатковым ускладненнем, паводле слоў аўтара, з'яўляецца тое, што Беларусь гэта непасрэдны наш сусед, які ў мінулым разам з Польшчай уваходзіў у састаў аднаго дзяржаўнага арганізма. Канцэнтруючы ўвагу на польска-беларускіх узаемасувязях у мінулым, трэба якраз памятаць аб гэтай спецыфіцы. Суадносіны паміж суседнімі народамі былі вельмі блізкімі, аднак, як сцвярджае аўтар, не заўсёды ідылічнымі.

Гісторыю Беларусі аўтар падзяліў на адзінаццаць перыядаў: першабытная абшчына, Заходняя Русь ад IX да XIII стагоддзя; заваяванне рускіх земляў літоўцамі; у дзяржаве ягелонаў; у Рэчыпаспалітай шляхецкай; у рускай дзяржаве; міжваенны перыяд (дзве дарогі развіцця: сацыялістычная ў СССР і капіталістычная ў Заходняй Беларусі); II сусветная вайна; пасляваенны аднаўленчы перыяд і далейшае развіццё.

Свой гістарычны аналіз аўтар праводзіць, пачынаючы ад першых людскіх слядоў на беларускіх землях, і заключае разважанні візітам у Беларусі польскай партыйна-дзяржаўнай дэлегацыі на чале з I сакратаром ПАРП тав. Эдвардам Геркам у лістападзе 1976 года.

Зразумела, што цяжэйшай справай з'яўляецца ацэнка навейшай гісторыі, чым далёкага мінулага, якое ўжо было аналізавана рознымі гісторыкамі. Таму нічога дзіўнага, што падзеі ў Беларусі ў мінулыя стагоддзі апрацаваны М. Косманам больш грунтоўна. Трэба аднак сцвердзіць, што выклікае наша зацікаўленне хаця б і фрагментарная ацэнка аўтарам кніжкі навейшых падзей. Маю тут на ўвазе лёс беларускага насельніцтва ў межах II Рэчыпаспалітай.

Паводле слоў аўтара, у Заходняй Беларусі пражывала да 1939 года звыш чатырох мільёнаў насельніцтва, з якога толькі 15% прыпадала на гарады (у БССР у той час — 24,7%). У прамысловасці была значная колькасць (25500 у 1936 г.) беспрацоўных, выступалі вялікія дыспрапорцыі ў зарплаце у параўнанні з цэнтральнымі раёнамі Польшчы, прадоўжаны да 10-12 гадзін рабочы дзень выклікаў сацыяльныя хваляванні.

Звыш 80% насельніцтва Заходняй Беларусі працавала ў сельскай гаспадарцы, прычым найлепшыя землі знаходзіліся ў руках памешчыкаў. Дробныя гаспадаркі (да 5 гектараў) складалі 46% агульнай колькасці гаспадарак, аднак займалі яны толькі 8,6% зямлі, калі памешчыцкія маёнткі (было іх менш чым 1%) займалі палову агульнай плошчы ворнай зямлі. 15% сялянскіх гаспадарак не мела кароў, ад 23 да 34% — коней. У многіх выпадках драўляная саха замяняла жалезны плуг.

Беларускае насельніцтва рэдка знаходзіла працу па-за вёскай.

З прычыны нездавальняючай колькасці школ да канца міжваеннага перыяду агульнай з'явай была непісьменнасць насельніцтва. У 1938 годзе на тэрыторыі Палескага ваяводства каля 49% жыхароў ва ўзросце звыш 10 гадоў было непісьменным, у Навагрудскім — 35%. Сярэднедзяржаўная ў той час склала 23%.

Школьніцтва ў сувязі са спадчынай з царскіх часоў трэба было адбудоўваць амаль ад асноў. У 1936/37 навучальным годзе ва ўсёй краіне было толькі 8 пачатковых школ з беларускай мовай навучання і 13 двухмоўных (з польскай і беларускай мовамі), у 45 школах беларуская мова выступала як прадмет. У гэтых школах навучалася каля 11500 вучняў. У наступным навучальным годзе беларускіх школ не было ўжо зусім.

Сярэдняе школьніцтва выглядала яшчэ горш. Калі пасля атрымання незалежнасці Польшчы 4% гімназістаў ў паўночна-ўсходніх ваяводствах вывуча-

(Працяг на стар. 4)

КАЛЯНДАР

285 гадоў назад

21.11.1694 нар. Вальтэр (сапр. Франсуа Мары Аруэ), французскі пісьменнік, публіцыст і філосаф.

80 гадоў назад

20.11.1899 нар. М. Клімковіч, беларускі пісьменнік.

35 гадоў назад

18.11.1944 у Любліне адкрыўся I Кангрэс прафсаюзаў (да 20.11.).

21.11.1944 было заснавана Таварыства польска-савецкай дружбы (Люблін).

22.11.1944 пам. К. Чорны (сапр. Мікалай Раманоўскі), беларускі празаік, драматург, публіцыст.

* * * * * * * * * *

20.11.1909 пецярбургская „Ніва“, каментуючы руска-італьянскія адносіны, пісала: Расія і Італія, так далёкія адзін ад другога і па тэрыторыі, і па мове, і па вераваннях, і па нацыянальнаму складу насельніцтва, — раптам сталі блізкімі. Што ж іх злучыла? Адзіна магутны прэс германізму, ціск якога адчувае на сабе ўся Еўропа. Фармальна Італія з'яўляецца саюзнікам Германіі, тады, як Расія ўдзельнічае ў варожай апошняй кааліцыі траістага дагавору; але сугіпольнасць палітычных інтарэсаў прымушае іх схіляцца да сябе насуперак заключаным саюзам.


Помнікі зямлі беларускай. *Помнік „Маці-патрыётцы“ ў г. Жодзіна.*
Фота Ул. Казлова.

ХРОНІКА

■ Нядаўна адбыўся сход гуртка ў Дубяжыне (гміна Бельск), які налічвае 36 членаў БГКТ. Удзельнікі сходу пастанавілі арганізаваць карнавальны вечар супольна з іншым харавым калектывам, узяць удзел у конкурсе „Беларуская песня—80“, дабіцца яшчэ вышэйшага ўзроўню свайго харавога калектыву. Было выбрана новае праўленне гуртка ў складзе: Мікалай Раманюк — старшыня, Іван Тамашук — сакратар, Тамара Шэратуха — скарбнік. На з'езд БГКТ паедзе Аляксандр Раманюк.

■ У Кошках (гміна Бельск) у праўленне гуртка БГКТ выбраны: Валянціна Леанюк — старшыня, Валянціна Мацкевіч — сакратар, Вера Копец — скарбнік. Прысутная на сходзе моладзь пастанавіла аднавіць памяшканне святліцы і арганізаваць там клуб прэсы і кніжкі, вясною ўзяць удзел у грамадскім пачыне пры рамонце дарогі, якая вядзе ў Пашкоўшчыну, заахвоціць аднаго з музыкантаў, каб прыняў ён удзел у музычным конкурсе БГКТ.

■ 21 кастрычніка адбыўся справаздачна-выбарны сход гуртка БГКТ у Малінніках (гміна Орля). Прысутныя выказалі сваю думку аб неабходнасці ўзяць шэфства над мясцовай святліцай і арганізоўваць у ёй культурныя мерапрыемствы. Там старшынёю гуртка БГКТ выбраны Пётр Нічыпарук, сакратаром — Паўліна Васілюк, скарбнікам — Ірэна Сахарчук.

■ У Тапчыкалах (гміна Орля) са справаздачным дакладам выступіла Ніна Сікора. Дыскусія сканцэнтравана была ў асноўным над праблемамі харавой групы. У склад праўлення ўвайшлі: Ніна Сікора — старшыня, Ольга Пракапюк — сакратар і Людміла Іванюк — скарбнік.

■ 17 кастрычніка цікава прайшоў сход рады клуба гайнаўскага гуртка БГКТ. У прынятым плане працы прадугледжаны такія пункты: арганізаваць вакальна-інструментальны калектыў, стварыць секцыі: шахматна-шашачную і брыджа, а таксама прапагандна-лектарскую. Былі прыняты правілы працы клуба і падзелена праца сярод членаў рады. А ў раду клуба выбраны: Віктар Бура — старшыня, Ірэна Заброцкая — сакратар і члены: Марыя Сцепанюк, Аляксей Харкевіч, Тамара Харытанюк і Дзмітры Ціханюк.

■ 27 кастрычніка з нагоды святкавання 50 гадавіны спулдзельчага банку ў Гарадку мясцовы жаночы харавы калектыў БГКТ выступіў з канцэртам.

(мх)



Як гаспадараць у Чыжах ● Чыстка сумлення ● Конкурсы БГКТ ● Пра Міхася Лынькова ● Пра Беласток ● Казка для дарослых ● Скарб Белавежскай пушчы ● Весткі з Бельска, Галадоў, Міхалова, Васількова, Саколкі, Гайнаўкі, Чаромхі, Масева, Завыкаў, Апакі, Орлі ● Буг у агні ● Калі сніцца калодзеж ● Гора Кастусёвага суседа ● Развучваем беларускую песню „Ручнікі“.

Niwa

BIAŁORUSKI TYGODNIK SPOŁECZNO-KULTURALNY

ODZNACZONY ZŁOTĄ ODZNAKĄ „ZASŁUŻONY BIAŁOSTOCCZYŹNIE“
Organ Zarządu Głównego Białoruskiego Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego

* *

ADRES REDAKCJI
Niwa
ul. Wesołowskiego 1
15-950 Białystok, skr. poczt. 149
tel. 2-32-41

* *

Wydawca:
RSW „Prasa-Książka-Ruch”, Przedsiębiorstwo Wydawniczo-Kolportażowe w Białymstoku.
Prenumeratę na kraj przyjmują Oddziały RSW „Prasa-Książka-Ruch” oraz urzędy pocztowe i doręczyciele. Cena prenumeraty rocznej 52 zł. Prenumeratę ze zleceniem wysyłki za granicę, która jest o 50% droższa od prenumeraty krajowej, przyjmuje RSW „Prasa-Książka-Ruch”, Centrala Kolportażu Prasy i Wydawnictw, ul. Towarowa 28, 00-958 Warszawa, konto NBP XV Oddział w Warszawie nr 1153-201045-139-11.
Indeks 36911/36671
B.Z.Graf. Zam. 1942 Nakład 7.600 egz. S-2

TELEWIZJA WARSZAWA

Niedziela 18 XI — 8.55 Program dnia. 9.00 Teleranek m.in. ang. film ser. „Niezwykła piątka”. 10.20 Antena. 10.45 Samoloty i ludzie. 11.40 Dziennik. 11.55 Rolnicze rozmowy. 12.25 Piękne głosy. B. Klinasz-Mikołajczyk. 13.15 Piórkiem i węglem. 13.40 Dla dzieci: Znacie? To posłuchajcie. Wszystko przydarzyć się może. 14.15 Los. Dużego Lotka. 14.30 Koncert życzeń. 15.10 Utwory Wiliama Szekspira. 15.55 Finał Pucharu Świata w piłce ręcznej mężczyzn. 17.20 Tele-echo. 18.20 Jesienny dzień z J. Milianem. Wyk. H. Kunicka, A. Jantar, I. Santor, K. Krawczyk i inni. 19.00 Wieczorynka. 19.30 Dziennik. 20.15 Korzenie, odc. XI — film fab. TV USA. 21.10 Studio sport. 21.30 Przeboje mistrzów. Wyk. K. Kulka, W. Ochman, P. Paleczny, A. Hiolski inni. 22.10 Na estradach świata. Burt Bacharak zaprasza do parku.

Poniedziałek 19 XI — 15.25 Program dnia. 15.30 NURT — Nauczanie początkowe. 16.00 Obiektyw. 16.20 Dziennik. 16.30 Zwierzyniec. 16.55 Dzień dobry, w kręgu rodziny. 17.20 10 minut — teletur. 17.30 Społem. 17.45 Baszan — rep. film. 18.00 Zakład — czechosł. film fab. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.15 Teatr TV. L. Bajer i A. Chrzanowski — Wielki człowiek wg powieści Al. Morgana. 22.10 Dziennik. 22.25 W trosce o zdrowie.

Wtorek 20 XI — 15.25 Program dnia. 15.30 Klub Seniora. 16.00 Obiektyw. 16.20 Dziennik. 16.30 Studio Młodych. 17.00 Klinika Zdrowego Człowieka. 17.30 Sonda. 17.35 Dzień dobry, w kręgu rodziny. 18.25 Między nami jaskiniowcami. 18.50 Radzimy rolnikom. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.15 Sam i Sally — Weekend w Deauville — fr. film fab. 21.10 I liga hokeja na lodzie. 21.55 Camerata. 22.20 Dziennik. 22.35 Merkury z paszportem.

Środa 21 XI — 15.25 Program dnia. 15.30 NURT — Mat. 16.00 Obiektyw. 16.20 Dziennik. 16.30 Dla dzieci: Skakanka. 16.55 Mistrzostwa Europy w piłce nożnej NRD—Holandia. 18.45 Dom i my. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.15 Stracone złudzenia — ang. film fab. 21.50 Dziennik. 22.05 Trybuna krytyków.

Czwartek 22 XI — 15.25 Program dnia. 15.30 Decyzje piętnastolatków. 16.00 Obiektyw. 16.20 Dziennik. 16.30 Czwartek Telewizji Dziewcząt i Chłopców, w programie m.in. „Pippi Langstrumpf” — szwedz. film fab. 17.30 Skarbiec. 17.55 Dzień dobry, w kręgu rodziny. 18.25 Z wizytą u pancerników — rep. wojs. 18.50 Radzimy rolnikom. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.15 Aniołki Charliego odc. pt. Panienki do towarzystwa — film fab. USA. 21.10 Pegaz. 21.55 Dziennik. 22.10 W minutę po premierze.

Piątek 23 XI — 15.25 Program dnia. 15.30 NURT — Psych. 16.20 Dziennik. 16.30 Piątek z Pankracym. 16.55 Magazyn motor. 17.25 Dzień dobry, w kręgu rodziny. 18.00 Najmłodszy z rodu Hamrów — odc. XI (ostatni) czechosł. film fab. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.15 Konwój — ameryk. film fab. (wojenny). 22.25 Dziennik. 22.40 Świat, ludzie, idee.

Sobota 24 XI — 8.55 Program dnia. 9.00 Magazyn lotniczy. 9.30 A. Kuśniewicz — Moje fascynacje kulturalne. 11.00 Człowiek, Ziemia, Kosmos. 11.30 Latarnia czarnoksięska. Dwudziestolatki w polskim filmie. 12.00 Film Latarni. Szklana Kula — polski film fab. 13.30 Orbita. 14.00 Radzimy rolnikom. 14.10 Studio 2. W programie m.in.: 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.15 Samuraj i kowboje — film przygodowy prod. włosko-fancusko-hiszpańskiej.

(ur)

Telewizja Mińsk

Piątek 16 XI — 7.50 Film fab. ser. 9.05 Koncert. 17.30 Film fab. ser. 19.35 P. nożna. Dynamo (Tbilisi) — Dynamo (Kijów). 21.20 Pr. estrad.

Sobota 17 XI — 7.35 Film fab. ser. 14.00 W świecie zwierząt. 15.45 Film anim. 16.20 Spektakl. 17.50 Spektakl. Cezar i Kleopatra. Cz. I. 19.35 cz. II. 20.40 Melodie wieczorne.

Niedziela 18 XI — 7.05 Koncert. 9.00 Film fab. 12.00 Spektakl. 14.10 Klub podróży. 15.15 Cyrk. 18.20 Kilmy krótkometrażowe. 19.35 Na ulicy Nieżdanowej.

ГАВОРЫЦЬ БЕЛАСТОК!

Беларуская радыёперадача: субота 12.05 — 12.25 (UKF).

КІНО

Białowieża Słoneczny pył — radz. 20—21. Nadwołżańska opowieść — radz. 22—23. Człowiek bez paszportu — radz. 24—25.

Bielsk Podl. Ojciec Sergiusz — radz. 19—20. Lęk wysokości — USA 21—22. Tortury — fr. 23—24. Umarli rzucają cień — pol. 25.

Czeremcha Ballada huzarska — radz. 20—21. Woda życia — radz. 24—25.

Czyże Nagonka — jug. Gdybym miał dziewczynę — czes. 21—25.

Gródek Pusty kurs — radz. 24—25.

Hajnówka Upadek czarnego konsula — radz. 19—21. Zdolny do wszystkiego — radz. 22—23. Dramat na polowaniu — radz. 24—25.

Michałowo Ewakuacja — radz. 20—21. Gdy nadchodzi wrzesień — radz. 22—23. Ryzyko — radz. 24—25.

Milejczyce Ojciec Sergiusz — radz. Do krwi ostatniej — pol. 21—25.

Narew Melodie białych nocy — radz. Musisz żyć — NRD 21—25.

Narewka Wypij do dna — radz. Mimino — radz. 21—25.

Nurzec Przygody małpki Nuki — radz. 20—21. Wyznanie miłości — radz. 24—25.

Orla Dziwna kobieta — radz. Jak zranione ptaki — radz. 21—23.

Rajsk Cudze listy — radz. Lipcowe spotkanie — czes. 21—25.

© PDF: Kamunikat.org 2020
© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

НА СТАРАСЦЬ БУДЗЕ ПАЛЁГКА

Нарадзілася дзіця. У сям'і радасць, новыя прыемныя клопаты, планы, надзеі. Ёсць для каго жыць. Падрасце, стане на сваім — бацькам палёгка на старасць. А старасць?.. Старасць, яна розная бывае. Стары — тое, што дзіця. Будзе да каго прыхіліцца. Да каго ж пойдзеш, як не да іх, дзетак родных? Няўжо забудуць бацькоўскую ласку, той смакавіты кусочак, што дзеля іх адымалі ад сваіх вуснаў, тыя пяшчоты...?

* * *

— Так, сынок, так, — палажыла на загоне матыку, выцерла фартухом вочы і, згарнуўшы рукі, прысела на мяжы. — Далёка ўжо за семдзесят. Сіл няма, а жывым у магілу не ляжаш. Яшчэ як мой стары жыў, дык, праўда, цяжка яно было, але неяк корпаліся. Зямлі нямнога, але от то карроўка, то курка, то бульбы пасадзім, а і парсючка штогод укормім. Прыедуць, возьмуць. Ім жа там, у горадзе, купляць трэба. Як памёр, дык думала, ужо здам. Дажыву, колькі ж мне там ужо таго жыцця? Але пачалі прасіць. Усё прадала — хату, зямлю, усё. Аддала да залатоўкі — палову дачцы, другую — сыну. Сваім дзецям шкадаваць? Патрымалі мяне тры месяцы, пакуль была здаровая. Потым ногі занялі балячкі. Устаць не магла, як калоды парабіліся. Сын адаслаў да дачкі, каб дзяцей яму не заразіла, дачка да сына выгнала, гаворачы: ідзі да таго, каму больш дала. А я ж ім роўна, аднаму і другому столькі. Чужыя прынялі. То ў адных пажыву, памагу колькі дам рады, то да іншых пайду. Каму бульбы падкапаю, каму ў агародзе памагу. А што ж будзе, як вогуле не змагу? Хто ж тады гадаваць будзе? Дзеткі вы мае, дзеткі... Здаецца, каб хаця нейкае слоўца сказалі, аб усім забыла б, шкада ж іх, мае ж яны. І вось восень, яны там напэўна і бульбу купляюць. Эх! — плача. — Нават смерць і тая пра мяне забыла. Як непатрэбная, дык нікому непатрэбная, — уздыхнула і зноў прынялася за матыку.

* * *

У рэдакцыйны пакой нехта пастукаў. Абапіраючыся на кіёк, згорбленая ледзь не да самай зямлі, з моцна паморшчаным тварам, на якім жыццё палажыла сваю нялёгкую пячаць, баязліва заглянула. — Параілі мне, каб да вас, што вы зможаце нешта зрабіць. Дапамажыце.

Жыла яна з сынам у сваёй хаце. Мела гаспадарку. Добра жылі, згодна. Сын добры. Сын ажаніўся, дачакала ўнукаў. Цяпер яны ўжо вялікія, дарослыя. Нявестка дамагалася, каб перапісаць гаспадарку. Чаму ж не — сыну шкадаваць, унукам?! Колькі там трэба васьмідзесяцігадовай бабулі? І пачалося. Нявестка стала ўглядацца за другімі. Прыходзілі ў хату, пілі ледзь не да раніцы. Муж хацеў выгнаць, ды напусціла на яго дзяцей. Пабілі. Трэба было аддзяляцца. Перагарадзілі хату. У адной палове яна з сынам, у другой — нявестка са сваімі сынамі. Пасля чарговай папойкі тыя выламалі сцяну і зноў моцна пабілі бацьку, абакралі бабулю.

— Начаваць баюся, — заліваецца слязьмі. — Страшаць, што заб'юць. Па людзях хадзіць мушу. Так шкада сына.

* * *

На днях прыйшоў да нас ліст:

— Супольна з жонкай нажылі мы звыш дваццацігектаровую гаспадарку. Пабудаваліся, — піша. — Прынялі зяця. Усё было гатовае, толькі гаспадарыць. Стаў ён найбагацейшым і прыкладным гаспадаром у вёсцы. Але нам, старым, з году ў год жыццё рабілася ўсё цяжэйшым. Памерла жонка і астаўся я адзін — непатрэбным ні дачцы, а тым больш зяцю. Не толькі ў хаце, але і на панадворку месца мне не было. Проста выганялі і ўсё. А я ж да іх не ўмешваўся. Не далі нават найменшага пакойчыка ў маёй хаце, дзе мог бы чакаць сваёй смерці! І як не сорамна ім, што мушу я жыць у чужых?

* * *

Гэтае здарэнне было не на Беласточчыне. Суседзі заўважылі нешта дзіўнае. Прапала старая. Дзень няма, тыдзень няма, месяц не паказваецца. Дачка тлумачыць, што выехала. Але ж нічога не гаварыла, а спатыкаліся ж, часта сядалі ў парку, гутарылі. Нічога аб выездзе не казала. Знайшлі. Жыла на гары ў зробленай клетцы, куды дачка насіла ёй ежу. Потым яна тлумачыла, што нібы маці псіхічна хворая. Можа і захварэла...

* * *

І пасля гэтага ўсяго прыпамінаецца казка, казка пра ўнука і дзядулю, якому зрабілі драўляную лыжку і карытка і, каб не разліваў па абрусе, ставілі есці ля парога. І аднойчы заўважылі, што іх малыш нешта струже. На пытанне той адказаў, што будзе гэта лыжка і карытка для іх, калі яны стануць старымі.

М. Шаховіч

КАЗКА ДЛЯ ДАРОСЛЫХ

Дзявочае шчасце

Даўным-даўно за шумлівою сцяной Пілінкага лесу, жыла-была дзяўчына Мар'ютка. Стройная, вясёлая, быццам ружа, цвіла бацькам на пацеху. У дастатку жыла. Зайздросцілі ёй кавалераў, якіх заўсёды на забавах мела да выбару. Сяброўкі мела ўдосталь, але тыя заўсёды на Мар'ютку крывым вокам паглядалі. Зайздросцілі ёй кавалераў, якіх заўсёды на забавах мела да выбару. І выбірала-перабірала наша свавольніца кавалерамі, як толькі магла. Аднак найбольш пакахала Сярожу, аднавяскоўца. Бывала, пазбіраюцца сяброўкі з хлопцамі на вечарыне, а Мар'ютка выглядае свайго ненагляднага. А калі той з'явіцца, прысядуць разам і шчабечуць, як верабейчыкі. Аж люба было паглядзець на тое каханне. Усім здавалася, што гэтай пары ні хмарай, ні громам не разлучыш. Ды што ж можа быць горшага ад людскіх языкоў? І ў тым выпадку пачалі брахаць на Мар'ютку па вёсцы ўсялякія гісторыі. Слухаў Сярожа адным вухам бабскую балбатню і другім выпускаў. Але бацькі, як бацькі, пераняліся і надумалі разлучыць з каханай дзяўчынай свайго сына. Спачатку нічога не выходзіла, але праз нейкі час перамаглі. Мар'ютка засталася адна. І крыўдна стала дзяўчыне.

Надумала Мар'ютка перамагчы ўсе свае цяжкасці і перашкоды. Паставіць на сваім, гэта значыць знайсці сабе другога жаніха. Хутка ёй гэта ўдалося.

За Мар'юткай пачаў угглядацца хлопец з суседняй вёскі, Міхасёк. Відны быў гэта жаніх, а і танцор небывалы. Хутка пачало занікаць мінулае каханне з Сяргеем. Нашу дзяўчыну пачалі ахутваць сур'ёзныя думкі — выйсці замуж. І Міхась з гэтым быў згодны.

Аднак і тут вясковыя пляткары пачалі дзейнічаць. На кожную забаву гурмам прыходзілі, розныя фокусы вычаўпалі, хлопца проста Мар'ютцы з рук вырывалі, каб толькі адмовіць. А аднойчы на вечарыне, гуляе наша прыгажуня з Міхасём сваім, а тут ёй старая Сымоніха язык вываліла, быццам лапату, фігамі совае. Засаромелася дзяўчына і пачала кавалера забаўляць, каб той хоць у той бок не глянуў. А калі хацела вяртацца дамоў з нарачоным, хлопцы-аднавяскоўцы вырвалі яго і на гарэлку пацягнулі. І зноў Мар'ютцы адбілі жаніха. Праходзіў час. Сяброўкі пачалі выходзіць замуж, а Мар'ютка заставалася адна. Старой дзеўкай пачалі яе называць у вёсцы. За вугламі пальцамі паказвалі. А верхаводзіла Сымоніха з сваёй сястрой Веркай. Яны надумалі Мар'ютцы зусім не даць выйсці замуж. Убачыўшы такую подласць, сорамна было дзяўчыне нават на вуліцу паказацца. Сяброўкі пачалі пазбягаць, негаваркой стала. І даўнейшая ўсмешка недзе прапала. Замкнулася проста ў сабе дзяўчына. Бывала, прыйдзе нядзелька ці нейкае свята, апранецца ў новую сукенку, праз вёску пройдзе ўсім бабам на злосць. Ні вокам не гляне ў іх бок, не прывітаецца. А тыя са скуры вылазяць, не могуць сабе дараваць, што дагэтуль Мар'ютка ім не пакарылася.

І так праходзілі гады. Вясковыя бабы, занятыя сваімі дамашнімі клопатамі, хутка забыліся пра Мар'ютчыну долю. Перасталі яе чапляцца, бо ведалі, што апошнім часам і так ніхто да яе не заглядае. Аж тут раптам навіна — Мар'ютка замуж выходзіць. Вясковыя пляткары зноў пачынаюць дзейнічаць. Ды ў адным гора, жаніха не ведаюць. А калі вяселле пракацілася вуліцай, позна было ўжо адмаўляць нарачонага. Доўга не змаўкалі песні на Мар'ютчыным вяселлі. Весела ўсім гулялася. Многа гарэлкі і віна там пацякло. Нават я там быў, і гарэлку піў, па барадзе цякло, у рот не пападала...

ПАСЛЯСЛОЎЕ

І так Мар'ютка знайшла сваё шчасце. Многа год супольна пражыла з сваім мужам у радасці і дастатку. Дзяцей і дабытку нажыла людзям на злосць, а сабе на пацеху.

Ул. Сідарук

КАЛІ КАПЭЛА ГРАЕ...

У 1975-тым годзе ўжо выступалі. Першы раз публічна на навагоднай ёлцы на прадпрыемстве шарсцяной прамысловасці імя Э. Плятэр у Васількове. Затым чарговы канцэрт адбыўся ў мясцовай школе. Пасля яшчэ таксама на ўрачыстасці навагодняй ёлкі ў дзяцей работнікаў ПЗГС у Беластоку.

Але вернемся яшчэ да пачатку. З ініцыятывай стварэння панадворкавай капэлы ў Васількове выступіў Ян Крушэўскі (тэкстыльшчык). Першы сход і рэпетыцыя адбылася ў яго хаце ў канцы снежня 1974 года. Прыйшлі Вільгельм Баршчэўскі (пенсіянер), Лявон Аўгустыновіч (чыгуначнік), Генрык Крушэўскі (пенсіянер), Ян Крушэўскі і Юры Жукоўскі (тэкстыльшчык). Спрабавалі сыграць нейкае перадваеннае танга, затым польскія народныя мелодыі. Ігралі на скрыпках, банжолі, тамбурыне, гітары і гармоніку. Настаў зімовы вечар — і над Васільковам узнялася снежная завіруха, нават з бліскавіцамі і грымотамі. Пагасла электраасвятленне. Але аркестр не спыніў заняткаў. Жонка Яна Крушэўскага прынесла свечкі. Як ігралі? А вось так, выключна са слуху, без нотаў. На гэта ім ужо запозна. А раней дык вайна перашкодзіла... А іграць прабавалі ў сваім жыцці. Любілі музыку. Таму вось музыка прывяла іх у дом Яна Крушэўскага. Доўга вечарам сядзелі музыкі-самавукі пры шклянцы кавы і планавалі наступныя рэпетыцыі і... выступленні. Выступленні мелі быць бясплатныя. Капэла мела быць панадворкавай. Даступнай для ўсіх у мястэчку. Вандроўная.

Такі прыблізна быў яе пачатак. Калектыў то павялічваўся, то шчуплеў. Прыйшоў акардэаніст Раман Герасімюк. І крыху пазней салістка Рамана Главацкая. І капэла грае. Кракавяк, вальс і сучасныя мелодыі (гвозд сезона). Ёсць вясёлая і жывая музыка, як і колішнія мелодыі, якія не памятае сённяшняе маладое пакаленне.

І так цяпер не абыходзіцца без капэлы ніводная ўрачыстая акадэмія ў Васількове. Капэлу запрашаюць у Беласток, Гайнаўку, Бельск, Монькі, Сакольку і дзе яшчэ толькі. Выконвала яна за чатыры гады свае мелодыі „рэтра" амаль ужо ў кожным куточку Беласточчыны.

Хваляць яе за музыкальнасць, за чароўнасць мелодыі і зычаць поспехаў на кожным культурным мерапрыемстве і ў сябе, і ў сталіцы ваяводства.

Брава Ян Крушэўскі і яго капэла! Дзякуем за спеў і музыку, якія мы слухалі нядаўна і якая зрабіла на нас і іншых слухачоў вялікае ўражанне. Жадаем далейшых поспехаў ды творчых здзяйсненняў.

Янка Целушэцкі



© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

(Працяг са стар. 2)

ДЗЕЛЯ БЛІЖЭЙШАГА ЗНАЁМСТВА

ла беларускую мову, дык у 1936/37 навучальным годзе існавала толькі адна беларуская гімназія з каля 100 вучнямі.

У Віленскі універсітэт паступалі толькі адзінкі з беларускай моладзі.

Працэнт інтэлігенцыі быў у Заходняй Беларусі вельмі мізэрны, складаў ён ледзь 2% агульнай колькасці насельніцтва. Заходняя Беларусь не мела ніводнай вышэйшай навучальнай установы.

Даючы станоўчую ацэнку гістарычнай апрацоўкі М. Космана, трэба таксама звярнуць увагу на памылковыя фармуліроўкі аўтара.

Пішучы аб газеце „Наша ніва", што выдавалася ў Вільні з 1906 па 1915 год, аўтар „Гісторыі Беларусі" сцвярджае, што на старонках гэтага часопіса „ліберальныя дэмакраты стараліся беларускую мову зрабіць больш самастойнай, абапёрці яе на мове шляхецка-буржуазнай, а не народнай" (стар. 274). Што гэта за „шляхецка-буржуазная" беларуская мова — аўтар не паясняе.

Даволі павярхоўна прадстаўлены аўтарам рэвалюцыйна-вызваленчы рух у Заходняй Беларусі. М. Косман піша, што Браніслаў Тарашкевіч належаў да найбольш папулярных левых дзеячоў Заходняй Беларусі (стар. 330). Гэта праўда. Няма аднак у кніжцы сцвярджэння, што Б. Тарашкевіч быў арганізатарам і кіраўніком Беларускай сялянска-рабочай грамады. На стар. 331 чытаем, што Тарашэвіч (памылка ў прозвішчы) пераклаў на беларускую мову „Ільяду" Гамера. На жаль, аўтар не падае больш істотнай для польскага чытача інфармацыі, што Бр. Тарашкевіч у лукішскай турме пераклаў на беларускую мову „Пана Тадэуша" А. Міцкевіча.

Нічога не ўспамінае аўтар „Гісторыі Беларусі" аб багатай беларускай мастацкай літаратуры ў Заходняй Беларусі і аб удзеле заходнебеларускіх пісьменнікаў у нацыянальна-вызваленчым руху.

На стар. 334 аўтар памылкова напісаў: „Akademia Nauk Białoruskich SSR". павінна быць: „Akademia Nauk Białoruskiej SSR".

Аўтар паслугоўваецца назвай: „Białoruska FSRR" (стар. 355). Беларуская ССР не з'яўляецца федэратыўнай. І бадай найгорш апрацаваны ў кніжцы падраздзел „Białorusini w Polsce współczesnej". Аўтар паслугоўваецца тут прастарэлымі дадзенымі з 1956 года. Чытач, прачытаўшы паўстаронкі, прысвечанай беларусам, пражываючым у Народнай Польшчы, не мае ніякага ўяўлення аб гэтай нацыянальнай меншасці.

Аднак, як сцвярджае вядомая прагаворка: той не памыляецца, хто нічога не робіць. Таму, зразумела, адзначаныя тут памылкі не памяншаюць вялікіх заслуг аўтара „Гісторыі Беларусі" ў галіне наблiжэння польскім чытачам багатай і складанай гісторыі непасрэдных суседзяў.

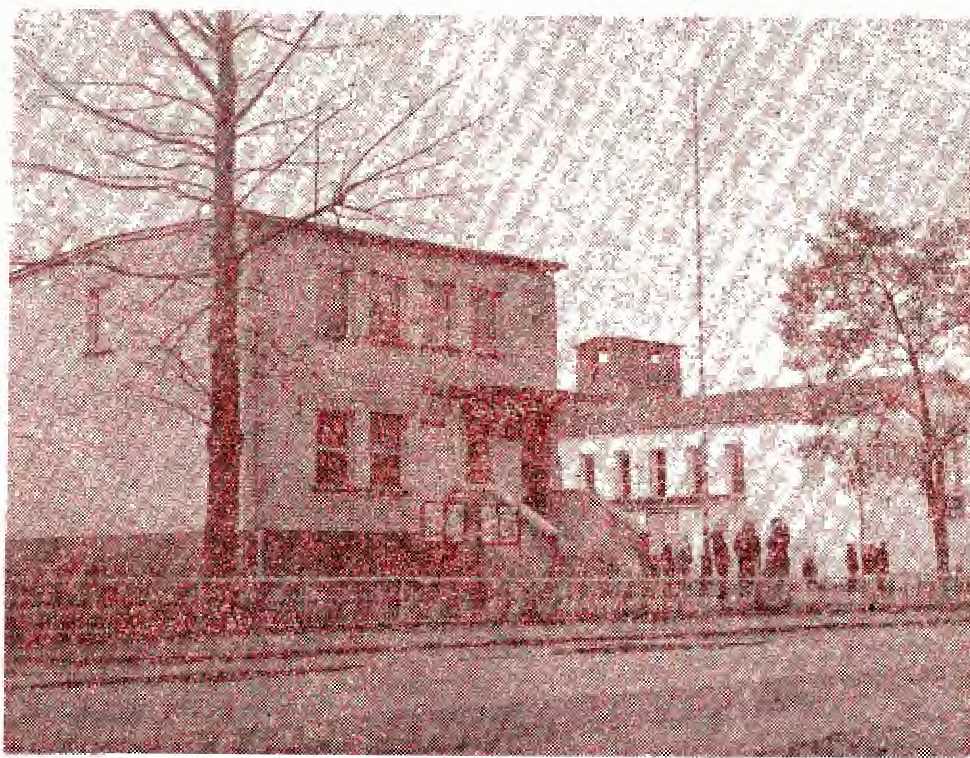
Віктар Швед

Разведка гаспадарнасці

БЫЛІ, АЛЕ НЯМА

У жыллёвых шматпавярховых будынках у Беластоку былі пастаўлены скрынкі на сухі хлеб. Ля кожнага прахода на лесвіцу. Жыхары прыносілі ў іх сухі хлеб. Цяпер у нас, напрыклад, на пасёлку „Прывакзальны ІІ" няма ўжо тых скрынак. Пакуль не было лавачак ля нашых блокаў, дык пенсіянеры выносілі гэтыя скрынкі і сядзелі на іх. Словам, зараз іх няма, або калі дзе і ёсць, дык ужо моцна знішчаны. Цяпер гаспадыні зносяць сухі хлеб уніз і кладуць... на падлогу, на падаконнік часамі ў нейкую скрыначку. Вядома, не ўсе маюць сваякоў або бацькоў на вёсцы і возяць туды мяшкамі сухі хлеб, які вельмі прыдаецца ў гаспадарцы. Таму скрынкі такія неабходныя. Варта, каб пасялковая адміністрацыя зацікавілася гэтым. Сухі хлеб не павінен марнавацца. Пры ўсім гэтым варта ўспомніць пра сёлетні невысокі ўраджай збожжавых культур.

(яц)



На роднай зямлі. Гмінnae ўпраўленне і цэнтр культуры ў Дубічах Царкоўных. Фота Я. Целушэцкага.



Прыйшоў ліст з Мінска. Аўтар, між іншым, піша: „Пасылаю Вам мой верш „Удзячнасць", які прысвячаю роднаму дзядзьку Мар'яну Пецюкевічу — беларускаму этнографу ў г. Торуні, дзе я быў нядаўна (у верасні гэтага года) на сямейнай урачыстасці — 75-годдзі з дня нараджэння дзядзькі. Было б вельмі прыемна яму і мне ўбачыць гэты верш на старонках вашай „Нівы", якую, дзякуючы дзядзьку, я атрымліваю ўжо амаль чатыры гады і ахвотна яе чытаю".

Ад рэдакцыі: з вялікай прыемнасцю змяшчаем верш, прысвечаны заслужанаму для БГКТ этнографу і дзеячу. Адначасова жадаем юбіляру добрага здароўя і творчага настрою (каб пісаў у „Ніву").

УДЗЯЧНАСЦЬ

Дзядзьку Мар'яну

Пяць год прайшло, а колькі сноў,
І ўсе яны вясеннія,
А колькі важных каласкоў
З зярнят, табой пасеяных.

А колькі радасці, калі
З адзнакай „Міжнароднае"
Твой прыдзе ліст, у ім, як гімн,
Спяваюць словы родныя.

У іх бацькоўскі неспакой,
Трывога, заклапочанасць,
Каб сцежка, выбраная мной,
З прамых шляхоў не збочыла.

Каб вышыня маіх нябёс
Была як найвышэйшая,
У абозе Бацькаўшчыны воз
Каб мой быў не з лягчэйшых.

Каб памяць бацькі для мяне
Была святой святэйшая,
Вянок на Брацкім кургане,
Каб мой быў найярчэйшы.

Каб знаў граматыку жыцця
Да самай коскі, кропачкі,
Аддаў разлівы пачуцця
Зямлі бацькоў да кропелькі.

Каб словам маці даражыў,
Як хлебнаю скарынкаю,
Яго увагай акружыў
І клопатам скарынавым...

Пяць год не ведаю зімы,
Пад сонцам веснім грэюся,
Як пакляліся ў дружбе мы,
Ля родных хат сустрэўшыся.

Уладзімір Пецюкевіч

ЧАМУ МОЛАДЗЬ УЦЯКАЕ З ВЁСКІ?

ПАДСУМАВАННЕ ДЫСКУСІІ

Дыскусія над пастаўленым пытаннем, чаму моладзь уцякае з вёсак, закончылася. Значыць, пара падвесці вынікі.

Чаму ж тады моладзь уцякае з вёсак? А таму, што:

— лянуецца ў працы; праца на гаспадарцы здаецца ёй надта цяжкай і задоўгай у гадзінах,

— гоніць за прыбытковымі заняткамі і выгодным жыццём,

— пагарджае прафесіяй гаспадара,

— не можа ўтрымаць сям'ю на невялікай гаспадарцы, а тым больш, калі ў гаспадарцы слабая зямля,

— бесперапынна вісіць над гаспадаром пагроза ўтраты плёну ад непагоды,

— утрымліваецца празмерная дарагоўля сельскагаспадарчых машын і мінеральных угнаенняў, а таксама выступае недастатковы ўклад прамысловасці ў сельскую гаспадарку,

— выступаюць паўсюдна няправільнасці ў загадванні сельскімі машынамі ў СКР-ах, а гэта наканец адбівае ахвоту ў людзей да працы на гаспадарцы,

— развітая ў гарадах прамысловасць патрабуе многа рабочай сілы; недахоп яе (прамысловасці) у вёсках міжвольна выцягвае адсюль людзей,

— выступае на вёсцы недахоп культурна-асветнай працы,

— на вёсцы вузкі круг знаёмых,

— прывыклі да горада ў час вучобы ў ім,

— падгаварылі выехаць самі бацькі,

— яшчэ да нядаўна не было магчымасці забяспечыць умовы жыцця на старасць,

— з-за недахопу выразных жыццёвых планаў, па правілу звычайнага выпадку,

— цяпер гэта модна.

Цяжка тут каму-небудзь не прызнаць рацыю. Усе спамянутыя прычыны выступаюць у рэчаіснасці, нягледзячы на тое, ці хтосьці лічыць іх менш ці больш важнымі. І добра, што чытачы падзяліліся сваімі поглядамі. Усе, дробныя і вялікія прычыны, узятыя разам, даюць поўны вобраз справы. Не хачу тут упірацца пры тым, што недахоп культурных цэнтраў у вёсцы — гэта галоўная прычына таго, што моладзь уцякае з вёскі. Ведаю, для многіх гэта прычына — проста недарэчная. Аднак факту, што і па гэтай прычыне маладыя людзі ўцякаюць з вёсак, нельга памінуць. Маю даволі вялікую групу сяброў, якія сцвярджаюць, што менавіта гэта вырвала іх з вёсак у горад. Тады непатрэбна некаторы палемісты прабавалі будаваць свае вывады на адмаўленні сэнсу майго сцвярджэння. Усе мы маем рацыю, застаючыся пры сваім поглядзе, бо для кожнага з нас зусім розныя прычыны могуць мець аднолькавую важнасць.

Аднаго толькі шкадую, што ў дыскусіі не ўзяла ўдзелу сама моладзь, якая цяпер жыве ў гарадах, а выводзіцца з вёсак. Без яе выказванняў цяжка паставіць кропку над і.

Пётр Байко

(Працяг са стар. 1)

Вілінава

давалі, аддаючы дзве часткі ўраджаю уласніку зямлі, а сабе за насенне і працу мелі трэцюю частку. Працавалі па лясах, пераважна пры вырубе і нарыхтоўцы будаўнічага матэрыялу. Валілі такія волаты-дрэвы, што з дзвюх „штукаў" можна было збудаваць хату. Гэтыя аграмадзіны не пад сілу было вывезці з лесу, таму на месцы рэзалі іх на „балі". Капалі адпаведна глыбокі і доўгі роў, клалі на яго „легары", укочвалі бервяно і „трачовалі". Нялёгкі гэта быў заробак. Але ніякіх цяжкасцей не баяліся вілінаўцы, каб толькі здабыць кавалак хлеба. Для іншых біць камені на шашы было праклятцем, а яны цешыліся, калі ўдалося ім злавіць такую работу. І той роўненькі шчэбень, якім услана палатно чыгункі Чаромха-Варшава, шашы Беласток-Аўгустаў і іншых дарог, паходзіць з польнага цвёрдага каменню, раздробленага таксама каменебойцамі з Вілінава. Так было пры бацюшку-цары, нічога не змянілася затым пры санацыі. Хіба толькі тое, што ў пошуках працы даводзілася блукаць па ўсёй тадышняй Польшчы. Пераважна ездзілі яны ў каменяломні ў Клёсаве недзе на Валыні. Некаторыя там і загінулі, як напрыклад, Іосіф Тышук.

Жорсткае жыццё навучыла вілінаўцаў даражыць дружбай, еднасцю, уласным гонарам. Дзейнічала тут вялікая і актыўная арганізацыя КПЗБ, належалі да яе: Міхаіл Ахрымук, дваюрадныя браты Уладзіміры Ахрымукі, Аляксандр Ігнатовіч, Аляксандр і Раман Севасцьянюкі. Браты Ахрымукі адбылі шматгадовыя прысуды ў санацыйных турмах, потым загінулі з рук гітлераўцаў за супрацоўніцтва з партызанамі. У акрузе Вілінава заўсёды лічылася „чырвоным" сялом. У трагічным 1941 годзе некалькі дзесяткаў савецкіх афіцэраў і салдат, якім удалося пазбегчы смерці ці няволі ў фашыстаў, знайшлі прытулак у Вілінаве. Тут амаль не было такой хаты, каб не скрываўся ў ёй былы франтавік. Яны ўжо ў 1941 г. разам з мясцовымі людзьмі заснавалі антыфашысцкую арганізацыю і партызанскі атрад. Немцы пранюхалі пра гэта. Аблаву правялі знячэўку, калі ў сяле якраз спраўлялі веселле. Арыштавалі звыш 60 чалавек. Пагналі іх у Высокае і там, каля вёскі Агароднікі, расстралялі, уцалела ўсяго 5 ці 6 чалавек. Але і гэта не скарыла вілінаўцаў. Яны і далей супрацоўнічалі з партызанамі, што мелі свае базы ў Мельніцкай пушчы. Калі ў сакавіку 1944 г. сюдою прайшла І Украінская партызанская дывізія імя Каўпака, фашысты зноў накінуліся на Вілінава і расстралялі 5 чалавек, за садзеянне партызанам. Але ці маглі вілінаўцы пасупаць інакш, калі многія іх сыны і браты ў той час служылі ў Савецкай Арміі і Людовым Войску Польскім? На розных савецка-нямецкіх франтах загінулі Грыгорый Клімчук, Мікалай Максімчук, Станіслаў Тадарук, Грыгорый Тамашук і шэраг іншых. Вярнулі і вярнуліся ў роднае сяло: Пётр і Уладзімір Ахрымукі, Міхаіл Жэрунь, Мікалай Канаховіч і многа іншых, цяпер ужо сівых, з глыбокімі маршчынамі на абветраных тварах...



У вілінаўскай краме заўсёды свежы, смакавіты хлеб.

Вайна не шчадзіла Вілінава: сяло гарэла ў часе фронту, не абміналі яго банды рэакцыйнага падполля — адбіралі ў пагарэльцаў кажухі, палатно, вупраж, апошні кавалак сала. Але нішто не здолела пазбавіць тутэйшых людзей

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020



НАШАНІЎСКАЯ ПАРА

ЯКУБ КОЛАС — ЧАСТКА XLVIII

У апавяданні „Калодка пчол“ адсутнічае які-кольвек класавы ці грамадскі элемент. У апавяданні паказана група сялян, якая, захоўваючы надзвычайную асцярожнасць, перавозіць куплены вулей. Сяляне перакананы, што ў вулеі, згодна са словамі прадаўца знаходзяцца і пчолы і мёд. Камізм дасягае тут кульмінацыі ў апошнім фрагменце твора. Сяляне, забяспечыўшы рукі і твары ад пчол, лезуць у вулей, які аказваецца цалкам пусты.

Такім чынам прадстаўлены ў апавяданні тып камізму засноўваецца на канфлікце паміж чалавечай наіўнасцю і чалавечай хітрасцю.

Апавяданне „Трывога“ прысвечана паказу чалавечай наіўнасці ў іншым, чым у двух папярэдніх апавяданнях, аспекце. У творы выведзены селянін, якога наведваюць кожную ноч страхі. Настрою містыфікацыі паддаецца, зрэшты, сялянская грамада, якая кідаецца наўцёк, убачыўшы селяніна ў бялізне, — прыняўшы яго за чорта. Героі гэтага апавядання з'яўляюцца адначасова стваральнікамі і ахвярамі сваіх наіўных уяўленняў. Якраз у гэтым і заключаецца характар камізму ў гэтым творы.

З праявам палітычнай наіўнасці маем дачыненне ў апавяданні „Андрэй выбаршчык“. Выступаюць тут сяляне, якія маюць вялікія надзеі на паляпшэнне жыцця ў сувязі з выбарамі ў царскую Думу. З вялікім пад'ёмам праводзяць яны свайго дэлегата, але той, вярнуўшыся з павятовага з'езду, вынік сваёй місіі называе рэччу, „якую мужыкі вывозяць на поле“.

І так у пяці прадстаўленых апавяданнях Колас паказвае розныя тыпы чалавечай наіўнасці — індывідуальнай, калектыўнай, выпадковай, заканамернай. Пісьменнік вельмі ўмела паказвае камплікацыі, якія з'яўляюцца вынікам чалавечай наіўнасці.

Наступны цыкл камічных апавяданняў Коласа звязаны з постацямі „п'яных герояў“.

П'янства селяніна выклікала зацікаўленне з боку амаль усіх беларускіх пісьменнікаў XIX ст. Праблема гэта выступае ў паэзіі Я. Чачота, Я. Баршчэўскага, А. Рыпінскага, В. Дуніна-Марцінкевіча, Ф. Багушэвіча.

Па сутнасці з боку ўсіх названых пісьменнікаў п'янства селяніна выклікала маралізатарскія і дыдактычныя тэндэнцыі.

Чачот схільны быў бачыць у п'янстве прычыну сялянскай нядолі, Рыпінскі бачыў у ім пачаткі атэізму і распусты. Баршчэўскага палохала адчайнасць п'яных мужыкоў, гатовых падняць рукі супраць „святой“ памешчыцкай уласнасці. Нават Багушэвіч — пісьменнік, які значна адрозніваўся ад сваіх літаратурных папярэднікаў, заламваў рукі над п'янствам селяніна, бачачы ў ім крыніцу розных сямейных і грамадскіх няшчасцяў.

Колас у творах, прысвечаных п'янству, адышоў ад тэндэнцый, характэрных для творчасці пісьменнікаў XIX ст. Паказаў гэту з'яву не ў трагічным, а ў камічным аспекце.



У кнігарні імпартных выданняў у Беластоку можна набыць наступныя кнігі на беларускай мове:

Гартны Ц., Насустрач сонцу, 1978, стар. 368, цана 36 зл.

У зборнік увайшлі лепшыя апавяданні гэтага выдатнага беларускага рэвалюцыянера, дзяржаўнага дзеяча і пісьменніка.

Ціханаў М., Спасціжэнне, 1978, стар. 176, цана 14 зл.

Томік з цыкла „Паэзія народаў СССР“ перакладаў на беларускую мову вершаў, баладаў, паэм вядомага рускага савецкага паэта.

Беларуская лінгвістыка. Выпуск 14, 1978, цана 20 зл.

У гэтым выпуску знаходзім артыкулы: Бірылы М. В. „Націск невытворных аднаскладовых назоўнікаў мужчынскага роду“, Вардамацкага Л. М. „Да вызначэння месца націску ў слове“, Выгоннай Л. Ц. „Фанетычныя асаблівасці шматскладовых слоў у беларускай літаратурнай мове“, І. Савіцкай „Асаблівасці дыстрыбуцыі фанем беларускай мовы ў параўнанні з іншымі славянскімі мовамі“, Альт Т. Ф. „Мова Літоўскага статута 1529 г.“ і інш.

Сахута Я. М., Народная разьба па дрэву, 1978, стар. 96, цана 19 зл.

„Наўрад ці можна назваць больш даступны і універсальны матэрыял для беларускіх народных умельцаў, чым дрэва, — сцвярджае ва ўступе да сваёй цікавай і каштоўнай працы аўтар і інфармуе: „Гэтая кніга, паважаны чытач, пазнаёміць цябе з лепшымі ўзорамі беларускай народнай дэкаратыўнай разьбы па дрэву, як дарэвалюцыйнага, так і савецкага часу“. І трэба аб'ектыўна прызнаць — знаёміць даступна, грунтоўна, з паказам арыгінальных здымкаў многіх вырабаў.

Беларускі дзяржаўны музей гісторыі Вялікай Айчыннай вайны, 1977, цана 22 зл. 80 гр.

Багата ілюстраваны здымкамі інфарматар пра сталыя экспазіцыі і зборы гэтага музея.

Кнігарня высылае кнігі за паштовым залічэннем. Запатрабаванні накіроўвайце па адрасу: „Dom Książki” 15-089 Białystok, ul. Kilińskiego 10.

(мг)

ШТО ВЫДАДЗІМ

Створаная нядаўна адбыўшымся пленумам Галоўнага праўлення БГКТ **выдавецкая камісія** правяла 27 кастрычніка бягучага года першае сваё пасяджэнне. У ім удзельнічаў старшыня ГП БГКТ **М. Самоцік,** старшыня выдавецкай камісіі **Г. Валкавыцкі,** яе члены: **А. Баршчэўскі, М. Гайдук, Я. Зенюк, В. Склубоўскі, Ю. Туронак і В. Швед.**

Камісія разгледзела шэраг найбольш важных выдавецкіх спраў, прыняла парадак сваёй дзейнасці на будучыню. Цяпер кожнае выданне Беларускага грамадска-культурнага таварыства, незалежна ад яго аб'ёму і зместу, павінна быць складзена ў выдавецкую камісію. Яна разгледзіць яго вартасці, ацэніць прыдатнасць у дзейнасці БГКТ і выкажа свой погляд аб патрэбе друку. На гэтай падставе ГП БГКТ звернецца ў адпаведныя дзяржаўныя ўстановы за сродкамі і матэрыяламі на друк гэтага выдання. Камісія будзе таксама пазначаць рэдактараў кожнага выдання, яго тыраж і ўстанаўляць чаргу перадачы ў друк паасобных выданняў.

Рэдактар „Беларускага календара на 1980 г.“ Г. Валкавыцкі праінфармаваў, што ўжо заканчваюцца друкарскія працы над гэтым выданнем і яно, трэба спадзявацца, будзе ў продажы ў снежні бягучага года. М. Самоцік паведаміў, што ў бліжэйшыя месяцы будуць таксама надрукаваны альманах „Белавежа“ № 3 і зборнік вершаў І. Баравік „Супраць ветру“. Затым рэдактар „Беларускага календара на 1981 г.“ М. Гайдук прадставіў праект плана гэтага выдання. Камісія ўсебакова абмеркавала прапанаваны змест календара і пашырыла яго шэрагам тэмаў. Рэдактар і аўтары пачалі ўжо працу над гэтым, дваццаць пятым выданнем беларускага календара ў гісторыі БГКТ.

Камісія вырашыла выдаць зборнік апрацовак народных казак і легенд „Аб чым шуміць Белавежская пушча“ М. Гайдука і зборнік твораў А. Барскага. Камісія абмеркавала тыражы паасобных выданняў і выказала свае меркаванні аб найбольш спраўным іх распаўсюджанні сярод чытачоў. Пасяджэнне праходзіла працавіта і канструктыўна.

(іс)

ФАЛЬКЛОР

ВЯСЕЛЬНАЯ



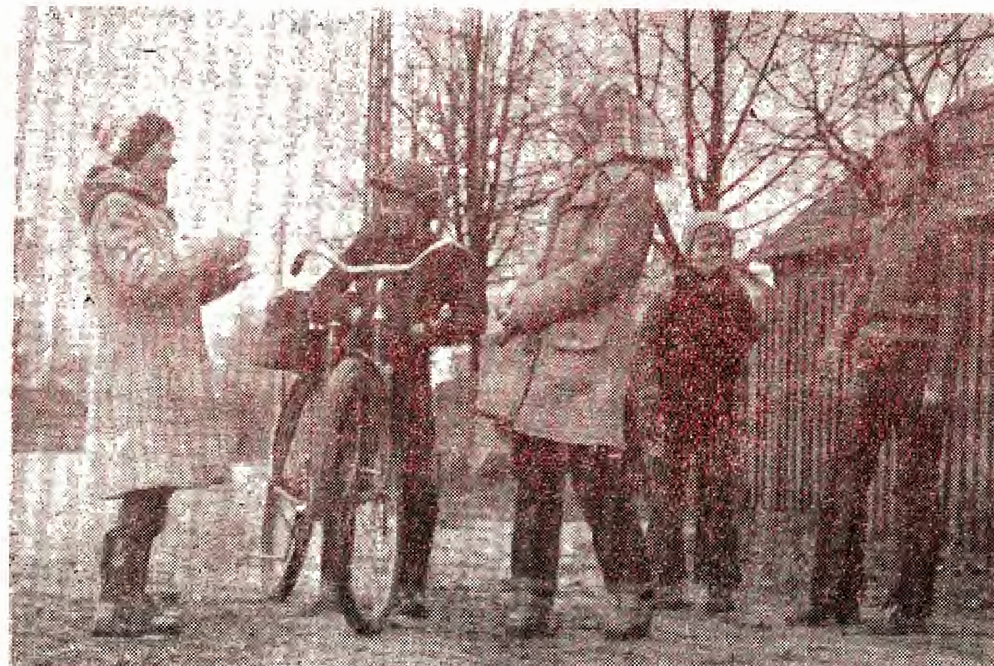
Дадому, сваточкі, дадому!
Паелі конікі салому.
Паелі конікі да жменькі —
паедуць сваточкі без дзеўкі!

Ад Антаніны Лясоты, 1901 года нараджэння, вёска Цісоўка гм. Міхалова, якая цяпер жыве ў Беластоку, запісаў у сакавіку 1979 года Мікалай Гайдук, мелодыю расшыфравала Людміла Панько.

жыццёвага аптымізму, імкнення да дзеяння для агульнага дабра. Пры народнай уладзе сяло адрадзілася. Супольнымі сіламі ў грамадскім пачыне яно збудавала салідную брукаваную вуліцу, узвяло прыгожы вясковы Дом культуры вартасцю ў 725 тысяч злотых, дапамагло пабудаваць краму, жвіраваную дарогу з сяла да шашы і г.д. Усе гэтыя аб'екты ўзведзены коштам некалькіх мільёнаў злотых, сама меней палову гэтай сумы ўнеслі ўласнай працай, матэрыяламі і грашыма вілінаўцы. Шмат моладзі закончыла вышэйшыя школы, некалькі вучыцца цяпер.

А сёння ў Вілінаве? Тут людзі добра гаспадараць: многа кантрактуюць збожжа, маюць добра развітую гадоўлю. І не страцілі найбольш каштоўных традыцый са свайго багатага мінулага. У сяле круглы год амаль у кожнай хаце стаяць кросны і ўсякую вольную хвіліну вілінаўскія майстрыхі ткуць красачныя, узорыстыя дываны і кілімы. Жыве тут таксама багаты фальклор — за дзве-тры гадзіны майго побыту тут народныя спявачкі сваімі звонкімі галасамі наспявалі мне каля пятнаццаці арыгінальных беларускіх мелодый. Мілае гэтае сяло Вілінава...

Мікалай Гайдук
Фота аўтара



А маладое пакаленне вілінаўцаў мае свае цікавыя справы.

ДА ДЗЯДЗЬКІ КВАСА

Дарагі Дзядзька Квас, аж у сэрцы закалола мне, калі я прачытаў ваш верш, які вы назвалі апошнім. Чаму апошні? Што здарылася? Я асабіста люблю прывітанні, а баюся развітанняў, тым больш з людзьмі, з якімі мяне нешта звязвае. Не люблю людзей і асабліва мужчын, якія ўмеюць гневацца. Мужчына павінен умець дыскутаваць і ўмець прызнавацца да прайгранай, калі нехта іншы дакажа сваю рацыю.

У вас, Дзядзька Квас, няма ворагаў сярод тых, хто піша ў „Ніву“, а ёсць толькі крыху тых, якія не згаджаюцца з вашымі выказваннямі наконт паэтычнай творчасці некаторых белавежцаў. Ну і што? Няхай выказваюцца супроць вашай ацэнкі, няхай вас пераконваюць, што дарма да іх чапляецеся. Гэта ж творчая дыскусія, якая вядзе адных і другіх да адной думкі, як лепш пісаць і як трапней крытыкаваць.

Паводле маёй думкі, ні вы, ні яны не павінны пісаць так, каб пароць жывое, але ніхто нікому не забароніць выказаць сваю думку ў адрас таго ці іншага твора ды паасобнага чалавека.

Ваш апошні верш у „Ніву“ ўліў жаль у сэрца не толькі мне. Думаю, што іншыя адчуваюць тое ж самае. І я веру ўсё ж, што чытачы „Нівы“ яшчэ не раз з уцехай прачытаюць вашы творы... О, бачыце, як адразу весялей стала на душы і вам, і нам!

Як жа можна пакідаць „Ніву“ і яе калектыў, калі ўсё больш і больш паміж рэдакцыяй і карэспандэнтамі ды чытачамі зацісканоцца сардэчныя адносіны. Застаюся тады з надзеяй, што яшчэ сустрэнемся на сёмай старонцы „Нівы“.

Гэй, далей жа на Парнас
Пхайся смела, Дзядзька Квас!
Не вагайся!

Васіль Петручук,
Беласток

П.С. Вось жа толькі што й прагучэла савецкая песня

Для чего мы рождаемся?
Для больших новых дел.
Для того живём, чтоб оставить
След на своей земле для людей.

* * *

Ці сапраўды вы з глузду з'ехалі? Як гэта зразумець: ваш апошні верш у „Ніву“? Тое, што Дзед Кастусь у сваёй рэпліцы вас заатакаваў, праз гэта вы здумалі развітацца з „Нівай“ і яе чытачамі? Гэта яшчэ вельмі маленькі факцік, каб так паступаць. Няма што браць да сэрца і так супраціўляцца. Найлепшае лякарства на ўсе гэта — час. Бяру з сябе гэты прыклад. Быў і я ў розных перапалках і пераканаўся, што найлепшае лякарства — спакой.

Вас, Дзядзька Квас, найбольш любяць чытачы „Нівы“, а вы хочаце ўсім ім падкачаць з-за дробязі? Так нельга! Ніхто з вамі не зраўняецца ў вашым таленце пісаць вершы і ўсё іншае. Далёка да вас многім. Факт, так пісаць, як пішуць некаторыя, то і першы-лепшы напіша. Вось мая праўда, шчырага вашага сябра.

М. Панфілюк,
Дубічы Царкоўныя

* * *

Паважаны Дзядзька Квас! Прачытаўшы „Апошні верш у „Ніву“, не ведаў, што і думаць. Ці сапраўды гэты верш „то верш расстання?“ Як жа будзе выглядаць наша „Ніва“ без вашых вершаў?

Пішыце далей у „Ніву“! Вашы вершы чытае большасць чытачоў. Любяць вашу творчасць людзі старэйшыя і менш адукаваныя, якім вершы нашых „белавежцаў“ зусім не ў зуб.

За крытыку „белавежцаў“ і смеласць у выказванні думак ад большасці чытачоў належыцца вам падзяка. Няма што пераймацца рэплікай Дзеда Кастуся. Добра і вы ім насалілі. З усіх тых спрэчак толькі добра будзе. Нашы паэты знізяць лёт і пачнуць такую творчасць, якая будзе зразумела чытачам. Разлічваю на тое, што яшчэ сустрэнемся на старонках „Нівы“.

Э. Вайсковіч,
Гайнаўка

* * *

Згодна з вывадам вялікага мысліцеля і філосафа Гегеля, прагрэс з'яўляецца вынікам розных поглядаў. Іх трэнні між сабой родзяць новае, леп-

(Працяг на стар. 7)

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

ФОТА ПА ЗАКАЗУ

FRAMEROWIE

Заказвала Аня Троц з Рэдут

КАНСУЛЬТАЦЫЯ ЮРЫСТА

ПЫТАННЕ: У. быў дысцыплінарна пакараны. Ён быў пераканаы, што данос на яго зламаў Т. У часе працы на будове, праходзячы каля Т., У. пхнуў яго. Т. паваліўся і зламаў сабе руку. Ці можна гэта лічыць выпадкам пры працы? Ці Т. прыслугоўвае кампенсацыя ад прадпрыемства?

АДКАЗ: За выпадак у часе працы, згодна з законам ад 12.VI.1975 г. аб павіннасцях на падставе выпадкаў у часе працы і прафесіянальных хвароб, лічыцца раптоўнае здарэнне, выклікане знешняй прычынай у часе працы. Калецтва ў выпадку пабіцця ў часе працы можа быць кваліфікавана як выпадак у часе працы, нават калі мела месца ў выніку помсты іншага працаўніка і з прычын, якія не маюць сувязі з працай. Для канстатацыі прычыннай сувязі з працай істотным з'яўляецца, каб здарэнне, якое выклікала калецтва, наступіла ў часе, прызначаным на працу, і на месцы, дзе праца выконваецца. Праца не мусіць быць непасрэднай прычынай здарэння. Дастатковай з'яўляецца канстатацыя, што, калі б працаўнік не працаваў у гэты час, то, разумна ацэньваючы акалічнасці, не было б выпадку. Іншая справа, калі б прычынай здарэння былі выключна неадпаведныя паводзіны пакрыўджанага і не былі яны звязаны з працай.

Сардэчныя ТАЙНЫ

Дарагое Сэрцайка! Бяда ў мяне. Канец, мусіць, майму каханню, без якога я не ўяўляю сабе жыцця. Спаткала я ў кавярні Юрку, старэйшага за мяне, яму 32 гады, а я канчаю тэхнікум. Але маме адразу штосьці ён не спадабаўся. „Круцель гэта, мусіць, не кепскі. Ды і не малады", — гаварыла. Ён, бадай, адчуў, што не пажаданы ён у хаце, бо неахвотна прыходзіў да мяне, больш спатыкаліся мы па-за домам. Мне было ўсё роўна, абы толькі з ім быць. Але аднойчы сядзелі мы ўдваіх вечарам на лавачцы, і вылецеў у яго з кішэні вянчальны пярсцёнак. Ён не прызнаўся спачатку, выкручваўся, але ўрэшце сказаў, што мае жонку. Але яе ніколі не кахаў, а кахае толькі мяне. І возьме з жонкаю развод. Я некалькі дзён хадзіла, як непрытомная, але пагадзілася і з гэтым. Хай і разведзены, то што. Але аднойчы вярнулася я дамоў са школы, а мама з крыкам, з плачам да мяне. Кажа: „Жонка Юркі была. У іх двое дзяцей". Мяне бы молатам хто па галаве стукнуў. Юрка пра дзяцей не ўспамінаў. Плача мама, плачу я. А тут вечарам і Юрка ўваходзіць. А тата, нічога не кажучы, яго за каўнер і за дзверы. Ужо тыдзень мінуў, як гэта сталася. Не бачыла я больш Юркі. Не вернецца ўжо ён, пэўна, да мяне. Сэрцайка, што рабіць?

Галіна з Б.

Галіна! І дзякуй Богу! Жанаты, дзіцяты... Ты ж у сям'ю ўлезла, ён цябе ашукаў, забіраеш бацьку ад дзяцей. Ці ж будзеш ты шчаслівай, будуючы сваё шчасце на няшчасці іншых? Я ведаю, пачуцці пакуль што не дапускаюць да голасу рассудку. Але з часам атрахнешся ад іх. Ты ж маладая, а колькі ж ёсць і хлопцаў маладых! Пазнаеш яшчэ праўдзівае, шчырае і ўзаемнае каханне. Усё перад табой.

Сэрцайка

ВЕР-НЕ ВЕР

Дарагі Астроне, не ведаю, ці прымаеце вы лісты, напісаныя па-польску. Ад усяго сэрца прашу, зрабіце, калі ласка, для мяне выключэнне, паколькі ніколі не вывучала я беларускай мовы. Чытаць, аднак, сяк-так умею. Мне 33 гады, я замужняя і маю трое дзяцей. Вельмі прашу адказаць мне хутчэй на мой сон, паколькі ў канцы лістапада я еду далёка заграніцу.

Снілася мне, што прыйшла да мяне жонка майго даўнейшага хлопца, прывіталася і гаворыць, што прынесла мне залатыя завушніцы. Выняла мне адну, я гляджу, а яна зусім не выглядае на залатую, а быццам нейкая лёгкая і танная. Але калі я ўзяла завушніцу на далонь, то пераканалася, што яна сапраўды залатая. Была вельмі прыгожая і цяжкая. Я кажу, што яна не ўвойдзе мне ў вуха, бо мела тоўстыя канцы, а яна мне кажа: „Увойдзе, увойдзе!" І пачала мяне моцна цалаваць, так што я ледзь ад яе вырвалася. Галава яе была амаль лысая. Ззаду на галаве было пару валасоў, а да іх былі прычэплены дзве дзіцячыя ружовыя шкарпэткі. Была яна вельмі брыдкая і праціўная.

А ў другім маім сне я цалавалася з нейкай жанчынай (маёй сваячкай), у якой нядаўна памёр муж на сэрца. Найбольш непакоіць мяне гэты сон, паколькі мой муж любіць выпіць і курыць надта многа папяросаў.

Чытачка з Сямяціч

Чытачка з Сямяціч! Лісты прымаем таксама па-польску, хаця варта іх пісаць па-беларуску, калі хто ўжо ўмее чытаць. Наконт тваіго сну: не магу цябе пацешыць. Будзеш мець нейкія непрыемнасці ад нейкага прыбытку. Чакаюць цябе плёткі (тая лысая брыдкая жанчына), а таксама фальш і залежнасць ад нейкіх блізкіх табе людзей (гэтыя пацалункі). Не думаю, каб сны твае праўдзівыя, што нешта дрэннае здарыцца з тваім мужам, але плёткі могуць вам напсуць крыві.

Астрон



Першы снег. *Фота Я. Целушэцкага.*



ГРУША

Грушу Глініску на горцы,
яе зусюль было відаць,
добра там было вавёрцы
ў яе галінках пагуляць.

Многа мела і карэнняў,
й стары грубы мела пень,
людзі многіх пакаленняў
яе бачылі штодзень.

Яшчэ сярпамі жанцы жалі
і сахой гараў ратай,
ў яе цяньку адпачывалі
і работнік, і гультай.

Ее вялікая карона
цяньком крыла ўвесь загон,
галінак можа з паўмільёна,
а лісткоў можа з мільён.

Каб гаварыць яна умела,
каб мы маглі яе паняць,
яна можа захацела б
аб мінулым расказаць.

Мела лет мо соцень пару
многа мела яна лет,
можа помніла татараў
і як ваяваў тут швед.

І на вузенькай палосцы
дажыла свае пары,
тады якраз у нашай вёсцы
парабілі хутары.

Каля яе сярэдня глеба
ураджай крыху дала,
грушу зрэзаць было трэба
прашкодай трактарам была...

Ф. Хлябіч

М. ШАХОВІЧ. З народных ГАВОРАК

блашчыца — клоп. Блашчыца разносіла па хаце дурны запах. Яна перапугалася блашчыцы, якая лезла па сцяне. З ложка выскаквала вельмі многа блашчыц.

выжары — непраходнае балота, дрыгва. Выжары, што за стадоламі — непраходнае месца. Ні ідзі выжарам. Выжар асушылі і цяпера добра.

гранкі — гонты. Ужо цяпер гранкамі рэдка крыюць. Мне трэба многа гранак. Усе гранкі перагнілі.

маёвы жук — хрушч. Дзеці хапалі маёвых жукоў у рукі і слухалі іх. Коля налапаў маёвых жукоў і схаваў на гарэ. І ён пабег за маёвым жуком. Я злапаў маёвага жука.

Гарадок

БУГ У АГНІ

НЕ ПАДДАВАЦЦА ПРАВАКАЦЫІ

Над Бугам у вёсцы Турна Малая жывуць браты Палешчукі: Аляксандр, якому зараз 71 год, і крыху малодшы за яго Антон. Іван Ваўрэнцюк, гэты інжынер з Мінска, іх пляменнік, а яго маці — родная сястра Палешчукоў. І таму наведаў я абодвух братоў. Па праву старшынства першы адазваўся Аляксандр.

— Мая сям'я тут тады не жыла, — кажа ён, — бо нашу вёску амаль поўнасцю перасялілі з пагранічнай зоны аж пад Дзядковічы. Мы пасяліліся ў вёсцы Конты, гэта кіламетр на ўсход ад Дзядковіч, на шашы з Бельска ў Сямячыцы. Перасялілі тады ўсе прыгранічныя вёскі. Гаварылі, што гэта дзеля дзяржаўнай бяспекі, каб лепш было абараняць граніцу...

У лесе за вёскай Конты размяшчалася тады нейкая дывізія Чырвонай Арміі. Аляксандра Палешчука папрасілі мураваць печку. Работу закончыў ён падвечар у суботу, 21 чэрвеня, памятнага для нас усіх 1941 года. Нейкі афіцэр пахваліў печніка за добрую працу і дазволіў яму паглядзець фільм, які салдатам і афіцэрам дывізіі паказвалі ў лясным кіно. Усе яны вялі сябе свабодна, па-святочнаму, ніхто і не думаў, што ўсё гэта закончыцца так трагічна.

— Спаў я асабліва цвёрда, — расказвае Аляксандр Палешчук. — Жонка ледзь мяне разбудзіла. На захадзе неба пакрытае было дзівосна чорнымі хмарамі і далятаў адтуль працяглы, амаль безупынны грукат. „Соня, — гавару жонцы, — гэта вайна".

Паўтаралі яны гэтае страшэннае слова, а ўсё ж не хацелася ім верыць, што сапраўды пякельная бура смерці набліжаецца да іх з захаду. Глядзелі на афіцэраў і чырвонаармейцаў. Яны хадзілі па вуліцы вёскі, блукаліся па лесе і самі не ведалі, што маюць рабіць. „Няма загаду", — адказвалі людзям, якія пыталіся пра тое, што дзеецца на свеце.

І не толькі яны не ведалі, што маюць рабіць, як паступаць. Не хапала рашучасці ў вышэйшага камандавання. Чытаў я добра ўдакументаваныя ўспаміны **Леаніда Міхайлавіча Сандалава.** Цяпер ён — генерал-палкоўнік, ужо на пенсіі, але напярэдадні гітлераўскай агрэсіі быў палкоўнікам і ўзначальваў штаб 4 арміі, якая ўваходзіла ў састаў Заходняй асобай ваеннай акругі, пад камандаваннем генерал-палкоўніка Д. Г. Паўлава.

21 чэрвеня 1941 года каля поўначы па загаду начальніка штаба акругі камандаванне арміі неадкладна выклікалі ў штаб, дзе яны блукаліся з пакоя ў пакой, не атрымаўшы канкрэтных баявых загадаў. Баявыя сябры шопатам абменьваліся меркаваннямі, ці пачне Гітлер вайну, ці пабаіцца, і што ім у гэтым выпадку рабіць. На гэтым узроўні камандавання ўжо пад канец сакавіка 1941 года было вядома аб канцэнтрацыі над Бугам 4-ай нямецкай арміі фельдмаршала Клюге. Па колькасці воінаў яна перавышала таксама 4-тую армію Д. Г. Паўлава больш чым у тры разы. Такія ж суадносіны на карысць гітлераўцаў склаліся і ў бранятанкавых часцях, а самалётаў на баку немцаў было яшчэ больш.

Урэшце на паўгадзіны да выступлення немцаў генерал Паўлаў выклікаў да тэлеграфнага апарата генерала Карабкова — камандуючага 4-тай арміяй. Тэлеграф выстукваў паведамленне камандуючага ваеннай акругай, што гэтай ноччу чакаецца правакацыйны напад фашысцкіх **бандаў** на савецкую тэрыторыю. Паўлаў загадваў, каб не паддавацца правакацыі. Банды браць у палон, але дзяржаўнай граніцы не пераходзіць.

Прайшло яшчэ мінут 15-20. Камандуючы арміяй генерал Карабкоў не паспеў яшчэ перадаць загад генерала Паўлава сваім падначаленым дывізіям, а ўжо з Брэста і Высокага паведамілі па тэлефону, што ў 4 гадзіны раніцы немцы адкрылі артылерыйскі шквальны агонь на ўсёй прыгранічнай паласе.

— Прайшло яшчэ 10-15 мінут, — інфармуе Л. М. Сандалаў, аўтар успамінаў, — і тэлефонная сувязь штаба арміі са стралковымі карпусамі і дывізіямі першага эшалона спынілася.

Тыя, што мелі прыняць на сябе першы націск ворага, былі адрэзаны ад штаба сваёй арміі. Нічога тады дзіўнага, што Аляксандр Палешчук бачыў у вёсцы Конты — за 20 кіламетраў ад Буга — байцоў і камандзіраў, якія не ведалі, што ім рабіць.

— Пад самы вечар доўгага чэрвеньскага дня, — гаворыць селянін, — яны арганізаваным парадкам, батальён за батальёнам, накіраваліся на захад, значыць, у напрамку Буга. Што сталася з гэтым войскам, я не ведаю, але на другі дзень, значыць, у панядзелак 23 чэрвеня, недзе ў 7-8 гадзін раніцы ў Контах паявіліся ўжо немцы.

У сераду дзядзька Аляксандр выбраўся на разведку ў надбужную вёску Мінчэва, дзе жылі бацькі яго жонкі.

— Усе дарогі заняты былі немцамі, — успамінае ён. — Ішлі і ехалі. Але не бачыў цяпер я той бадзёрасці, якую можна было наглядаць у іх у 1939 годзе, калі яны таксама перлі на Брэст. Зараз было многа старэйшых, лысых, ішлі пешшу, ехалі фурманкамі. У мяне перад вачыма неяк усплыў паход Напалеона на Маскву, аб якім нас вучылі яшчэ ў царскай школе, і я падумаў, што будуць яны таксама ўцякаць яшчэ назад, як уцякалі французы.

Па меры таго, як набліжаўся ён да Буга, усё часцей сустракаліся сляды заўзятых баёў і гітлераўскага варварства. Над вёскай Слохі Аннапольскія стаяў стоўб дыму і агню. Гэта падначаленыя Гудэр'яна палілі вёску і расстрэльвалі яе жыхароў за забойства абаронцамі дотаў нейкага нямецкага генерала. Аб гэтым аднак больш ведае малодшы з Палешчукоў — Антон і раскажа нам праз тыдзень.

Віктар Рудчык

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

ТРЫБУНА чытачоў

(Працяг са стар. 5)

ДА ДЗЯДЗЬКІ КВАСА

шае. Марксісцкая філасофія тлумачыць гэтым працэс развіцця.

Як усё жыццё, падлягае яму і наша грамадства. Бачым гэта хоць бы са старонак „Нівы". Нашы спрэчкі там, абмеркаванні нашых спраў, сведчаць аб жывучасці, неабыякавасці. І гэта справа добрая.

Між іншымі справамі вялася тут дыскусія аб сучаснай беларускай паэзіі. З крытыкай яе выступаў Дзядзька Квас. Лічу, што яна была патрэбнай. У ходзе той дыскусіі не ўсе згаджаліся з Дзядзькам Квасам. Гутарка ішла ў тым выпадку больш аб форме дыскусіі, чым аб змесце. І за гэта Дзядзька Квас абразіўся. Доўга маўчаў, а потым напісаў развітальны „Апошні верш у „Ніву". Прыпамінае гэта ўсё тых, што, паспрачаўшыся між сабой, адзін другому кажа: „Давай мае цацкі, іду на свой панадворак", і гульня канчаецца. Так выходзіць і тут. А шкада! Чаго ж абражацца? Ці ж Дзядзька Квас адчуваў бы сябе лепш, калі б яго меркаванні прынялі ўсе абыякава, моўчкі?

Лічу, што абмяркоўваць праблемы нашага жыцця, працаваць над імі — гэта наш грамадскі абавязак, бо калі запануе абыякавасць, не будзе ў нас ніякага прагрэсу, а наадварот — заняпад.

Думаю, што Дзядзька Квас яшчэ ўсё прадумае і будзе далей пісаць. Ён жа ведае, што яго чытаць любяць, а калі і яго хто ў чым крытыкуе, то ж нічога ў гэтым дрэннага. Народныя пагаворкі кажуць, што „двае галавы, то не адна", але „кожная галава мае свой розум".

В. Станулевіч,
Ольштын

БЕЛАВЕЖСКІ ПЛЕНЕР

У Белавежы ад паловы верасня да паловы кастрычніка г.г. працягваўся XIV Міжнародны мастацкі пленер. Прыняло ў ім удзел каля 40 чалавек. З польскіх мастацкіх цэнтраў асабліва былі прадстаўлены ў гэтым годзе Беласток, Варшава і Кракаў. З заграніцы прыехалі мастакі з СССР, Балгарыі, Чэхаславакіі, ГДР, Венгрыі.

Пасля заканчэння пленеру, як амаль штогод, у памяшканні Прыродазнаўчага музея БНП была наладжана выстаўка намаляваных карцін. Адрэкамендавана на ёй 113 прац 34 аўтараў. Наведваючым найбольш спадабаліся працы Ольгерда Бервячонка з Катовіцаў, Сабіны Лёнты з Чэнстаховы, беластачан Антона Шыманюка і Анатолія Корзуна, Станіслава Ключыкоўскага з Кракава, варшаўян Міхала Аўдзейчыка і Тэрэсы Панасюк, балгаркі Маі Гаровай, немца Гюнтэра Гофмана. На жаль, падчас сёлетняга пленеру намалявана нямнога карцін, якія даўжэй прыцягваюць зрок, з якіх дыхае вялікім мастацтвам. У шматлікіх карцінах таксама цяжка заўважыць уплыў белавежскай восені. Узровень цэлага пленеру надта пасрэдны. Крыху па-над пасрэднасць выйшла арганізацыя выстаўкі. Арганізатары паклапаціліся не толькі аб тым, каб усе карціны былі падпісаны прозвішчамі іх аўтараў, але пры кожным з прозвішчаў далі фота аўтара.

П. Байко

ХТО ВЕДАЕ?

Я быў у БССР у гасцях і сустрэўся з жанчынай, муж якой у вайну прапаў у Польшчы. Яна да сёння не ведае, што з ім здарылася. У 1939 годзе ён быў прызваны ў армію. Яго хатні адрас тады быў: Калагрыў Аляксандр, сын Міхаіла, нар. у 1906 г. вёска Бруск, павет Лыскоўскі.

Ён з іншымі салдатамі папаў у плен у Ломжы ці Замброве, там іх германец загнаў усіх у будынак. Адзін з палонных кінуў на германцаў гранату, і тады германцы іх акружылі і пабілі. Не захаваліся ніякія весткі пра гэта. Можа хто-небудзь ведае, дзе гэтыя людзі пахаваны? Можа ёсць магіла? Жонка просіць разведаць, хоча пабываць на магіле мужа. Хто ведае, хай адгукнецца да рэдакцыі „Нівы". Падаю і адрас жонкі: Калагрыў Марыя Сямёнаўна, Валкавыск. вул. Камунальная 77, Гродзенская вобласць.

Хачу яшчэ сказаць, што жанчына гэтая была сувязным партызанскага атрада імя Кірава брыгады Панамарэнкі.

Э. Ш.

ВАСІЛЬ САПЁЛКА

Яму ўжо пад восемдзесят. Жыве ў вёсцы Грабавец, Дубіцкай гміны. У вайну Васіль Сапёлка быў гаёвым і адзін з першых звязаўся з партызанамі, дастаўляў ім вопратку, харчы, прыносіў весткі. Тут даўжэйшы час дзейнічаў партызанскі атрад імя Пархоменкі. З партызанамі хутка падружылі і сталі сувязнымі людзі з Дубіч Царкоўных — Іван, Міхась, Уладзімір і Дзмітры Панфілюкі, Іван Хіліманюк, Іван Чыквін (нейкі час жыў у Грабаўцы), Фёдар Марчук.

Лясныя госці часта наведвалі вечарамі сям'ю Панфілюкоў, якая ў той час жыла на ўскраіне вёскі.

Васіль Сапёлка ніколі не забудзе лета 1943 года, калі фашысты-карнікі ўздумалі расправіцца з партызанамі ў лесе, які цягнецца ад Чэхаў Арлянскіх праз вёску Вітава аж да самай Белавежскай пушчы. Гэта была добра падрыхтаваная фашыстамі аперацыя — аблава, у ходзе якой яны хацелі хутка акружыць галоўныя лясныя ўрочышчы, дзе, як меркавалі, знаходзіліся базы партызанаў. І тут Васіль Сапёлка праявіў найбольшую самаахвярнасць. Праз глухія сцежкі-дарожкі, праз балоты правёў партызанаў у бяспечнае месца далёка ў Белавежскую пушчу, і такім чынам правалілася аперацыя фашыстаў.

М. Панфілюк

СВЕТ НЕ БЕЗ ДОБРЫХ ЛЮДЗЕЙ

У адну кастрычніцкую сераду жонка мая зайшла ў цэнтр Гайнаўкі, каб купіць новыя занавескі да акон, бо старыя ўжо пабляклі ад сонца. Зайшла яна ў краму на вул. М. Бучка 13.

Тэкстыльная крама гміннай спулдзельні. У краме быў матэрыял на занавескі.

Купіла патрэбны матэрыял, заплаціла, забрала пакупку і выйшла з крамы. Прыйшоўшы дамоў, агледзелася, што няма кашалька з рэштай грошай. Хацела адразу бегчы ў тую краму, ды я сказаў, што няма чаго, бо ўжо грошы прапалі.

На наступны дзень жонка пайшла ў тую краму, а прадаўшчыца адразу пытаецца, ці часам не пакінула яна кашалька пры пакупцы і колькі ў ім было грошай?

У кашальку было 900 злотых, якія прадаўшчыца адразу звярнула.

Прыйшла старуха дахаты, задаволеная, і кажа, што свет не без добрых людзей.

Зайшоў я да віцэ-прэзаса ГС інж. Міхася Гацуты і ад яго даведаўся, што ў тэкстыльнай краме на вул. М. Бучка 13 ужо многа гадоў працуе кіраўніком і прадаўшчыком у адной асобе Глінская Ольга. Працаўніца дысцыплінаваная, ветлівая і добрасумленная, для якой сумленне даражэй за грошы.

Ведаюць яе не толькі ў Гайнаўцы, але таксама ў Нараўскай гміне, адкуль яна родам, і ў гмінах Чыжы і Нараўка, дзе яе муж быў камендантам пастарунка грамадзянскай міліцыі. І Ольга з ім разам там пражывала. Муж ужо на пенсіі, а пані Оля яшчэ працуе для задавалення пакупнікоў Гайнаўшчыны. Гміннай спулдзельні ў Гайнаўцы і ўсім гмінным спулдзельням жадаю больш такіх працаўнікоў!

Э. Вайсковіч

ДЗЕ АРАНЖАДА?

З такім пытаннем я звяртаюся да прэзаса ГС і дырэктара фабрыкі газіраваных вод у Заблудаве. Чаму гэтага смачнага напітку не было ў крамах Заблудаўскага ГСу вясной, летам і няма яго цяпер, хоць ужо прайшло гарачае лета і напіткаў трэба менш? Часта ў крамы прывозяць „Каралінку", якая ані смакам, ані пахам не напамінае аранжады. Аранжады няма, але колькі хочаш такіх напіткаў, як „Гербавіт", „Арангін", „Хлебны квас" і „Квік-кола".

Гэты апошні найменш, бадай, падабаецца людзям. Калі прадукуюцца розныя напіткі, у тым ліку і „Квік-Кола", якую людзі п'юць, калі няма нічога іншага, дык чаму не прадукуюць аранжады, якая найбольш падабалася нашым людзям? Здагадваюся, што можа вялікую ролю адыгрываць тут план, які найлепш выканаць, прадукуючы мала, але дарагіх напіткаў. План планам, а мы хочам аранжады.

Антолік

СУСТРЭЧА СТАРЭЙШЫХ

Гміннае праўленне гуртка Саюза пенсіянераў і інвалідаў у Чаромсе арганізавала ў клубе „Рух" насычальні сустрэчу старэйшых людзей. Было запрошана 50 асоб. Прыйшло 35. Былі ўспаміны і сямейныя размовы.

На гэтай сустрэчы былі праведзены і выбары новага праўлення гуртка. Старшынёй выбралі Казіміра Сціхуру, дагэтуль быў Уладзіслаў Гансяроўскі. Новае праўленне абмеркавала таксама далейшую дзейнасць свайго гуртка.

Сардэчныя пажаданні ад імя гміннага камітэта партыі складу удзельнікам І сакратар Станіслаў Фалькоўскі, а Вальдэмар Савіцкі з Янкам Вілюком пайгралі бабулям і дзядулям на гармоніку. **(ус)**

ЦІКАВАЯ ЭКСКУРСІЯ

Па ініцыятыве гуртка ЗСМП чаромхаўскай станцыі і рады прафсаюзаў была арганізавана экскурсія па шляху Жэшаў-Ланцут-Санок-Кросна-Бяшчады. Удзельнікам экскурсіі чыгуначныя ўлады далі спецыяльны спальны вагон.

Экскурсанты наведалі найбольшую ў Еўропе калекцыю нафтавых лямпаў у Кросне, каралеўскі замак і скансен народнага будаўніцтва, а таксама вялікую калекцыю іконаў з XIV-XVIII стагоддзяў у Саноку, старадаўні горад Пшэмысль з яго цікавай архітэктурай і месца гібелі генерала Караля Сверчэўскага ў Бяшчадах.

Экскурсаводам быў старшыня гуртка ЗСМП Веслаў Младзяноўскі. **(су)**

ЯК ДОЎГА ЯШЧЭ ЧАКАЦЬ ТРЭБА?

Хутка будзе ўжо год часу, як гэта здарылася. Маладыя людзі па-„вясёламу" ехалі ўвечары аўтамашынай і на мосце над рэчкай Арлянкай урэзаліся ў бар'ер, праламалі яго і „ўехалі" ў рэчку, так што аўтамашына перавярнулася ўверх калёсамі. Як кажуць, было тут аднак шчасце ў няшчасці, бо з пасажыраў ніхто не пацярпеў, толькі машына моцна „пацярпела". І вось прайшло ўжо столькі часу, аднак ніхто праламаны бар'ер не змяніў і не адрамантаваў. А мо чакаюць яшчэ аднаго падобнага выпадку?

П. Д.

ПАЧЫН

Грамадзяне сяла Крывяцічы правялі пачын пры рамонце дарог і пабудове мастоў. Папраўлі адрэзкі дарогі, вартасць — 25 тысяч злотых, пабудавалі два масты-праезды з бетонных кругоў — 16 тысяч зл. Пачынам кіравалі солтыс сяла Крывяцічы Уладзімір Кавальчук і І сакратар ПОП Кулік Міхал. Найбольшы ўклад у пачын унеслі такія грамадзяне, як Мікалай Суліма, Іван Суліма, Міхал Будко, Пётр Дзюбанос, Мікалай Роля і іншыя.

Іван Кірызюк

ДРОБНАЯ І ВАЖНАЯ

Ужо прайшло шмат гадоў, калі можна было ў краме вёскі Масева І купіць брытву для брыцця і пасту для абутку. Вядома, што гэтыя тавары падаражэлі, але іх і цяпер няма ў краме. Можа хто-небудзь з ГСу ў Гайнаўцы, прачытаўшы гэтых пару слоў, успомніць нашу далёкую пушчанскую вёску.

УКС



...чаромхаўская чыгуначная станцыя стала прытулкам для п'яніц і бадзяг. Вось, напрыклад, 13 кастрычніка вечарам на падлозе ў пачакальні „прызямліўся" нейкі тып. Была гэта цікавая карціна для ўсіх наведвальнікаў буфета і падарожных. Ніхто аднак з чыгуначнай службы не пацікавіўся ляжачым на зямлі. **(ус)**

Толькі скнара і лянівы не выпісвае „Ніву"



З легендаў нашай зямлі

ГАРА Ў КАТЛАХ

У Катлах, Бельскай гміны, ёсць гара, з якой людзі бяруць пясок. Легенда гаворыць, што калісьці на гары гэтай была царква. І ў нейкі ранак, як ішла служба, зямля расступілася — і царква з людзьмі правалілася пад зямлю. Мая мама мне калісьці расказвала, як яна была яшчэ маленькай, то бегала да гары і прыкладала вуха да дзірак і чула, як адпраўляліся пад зямлёю ютрані ў царкве той. Легенда кажа, што было гэта даўно-даўно. Можа і варта верыць людзям?

Румі

Ад рэд. Зямля наша ўсеяна ўзгоркамі, якія пры археалагічных раскопках выяўляюць свае багацце. Такая ж гара можа быць і ў Катлах.



Анатоль Моўчун, Познань. Адказваючы на вашы клопаты з выпіскай „Нівы" ў БССР, хочам шырэй выясніць гэтую справу яшчэ раз.

„Ніву" можна выпісаць ва ўсёй нашай краіне і заграніцай. Выпіску заграніцу вядзе таксама ў Польшчы Centrala Kolportażu Prasy i Wydawnictw, Dział Prasy Eksportowanej, ul. Towarowa 28, 00-958 Warszawa.

Калі хтосьці ў нашай краіне хоча выпісаць „Ніву" некаму заграніцу, павінен дакладна запоўніць бланкет (трохскладовы), які ёсць на кожнай пошце. Трэба падаць у ім назву і конта Цэнтралі, які возьмеце са стопкі ў „Ніве" пры падпісцы на заграніцу, а на абароце бланкета напішаце: Prenumerata „Niwy", на які перыяд і адрас — каму. Бланкет такі аплочваеце на пошце і ўсё. Напамінаем, што сума, якую трэба заплаціць на заграніцу, на 50% даражэйшая, г. зн. 52+26=78 зл. на год.

У краіне па-за Беластоцкім ваяводствам людзі часта напатыкаюць таксама цяжкасці ў выпісцы „Нівы". Таму выясняем, што на кожнай пошце ёсць: Informator o cenach prasy krajowej. „Ніву" і ўмовы яе выпіскі знойдзеце там у алфавітным парадку, а таксама можаце спаслацца на нумар індэкса — 36671. Індэкс падаем кожны раз у стопцы „Нівы". Калі здарыцца, што дзе-небудзь працаўнікі пошты не могуць вам даць здавальняючага адказу, спасылайцеся на Інфарматар і ўсё будзе ў парадку.

Напамінаем таксама яшчэ, што гадавую падпіску на „Ніву" ў краіне і на заграніцу можна зрабіць да 25 лістапада бягучага года.

Квартальную падпіску ў краіне і на заграніцу можна рабіць да 10 кожнага месяца, які папярэджвае даны квартал. Напрыклад, на трэці квартал трэба зрабіць падпіску да 10 чэрвеня.

Дзмітры Казбярук, Бандары, піша: „Паважаная „Ніва", перадайце сябру Мікіце Аўсейчуку сардэчнае прывітанне. Ён прасіў вас знайсці старога сябра з ваенных год. На шчасце, я яшчэ ў жывых. Жыву ў роднай вёсцы Бандары. Жыву адзін (жонка памерла, а дачка ў Беластоку), на пенсіі. Пра сябра Мікіту не забыў, толькі не ведаў, ці жыве ў Завыках. Дашліце яму мой адрас".

МІЛІЦЭЙСКАЯ ХРОНІКА

У вёсцы Лянева, гміны Чыжы, вечарам 22 кастрычніка загарэўся дом. І згарэў. На пажарышчы знайшлі згарэўшага гаспадара.

Увогуле міліцыйная хроніка падае прыклады шматлікіх пажараў у апошні час, часцей на вёсцы. І так, пажар быў у вёсцы Санікі, у Сідры — згарэла стадола разам з усім, што ў ёй, у Беластоку загарэлася хата і згарэла мэбля ў ёй, у Сямяцічах згарэла стадола з усімі плёнамі і сельскагаспадарчымі машынамі.

Пажары — страшнае няшчасце. Заклікаем усіх быць больш пільнымі!

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

© PDF: Kamunikat.org 2020
© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

Імпартумар

МНАГАДЗЕТНЫ

З расказа пенсіянера

— От вы кажаце, у вас сям'я вялікая, — двое дзяцей. Як па колішнім часе, дык гэта ўсё роўна, як бяздзетны. Раней такія сем'і былі, за стол сядуць — што цяпер у прэзідыуме на прафсаюзным сходзе. Хоць цесна, але ціха. Ніхто нікому не надакучыў, не замінаў.

У мяне дык і цяпер сям'я — не паверыце: дзяцей усіх і не злічу. Як у таго шахін-шаха ці горнага каўказца. Нават не ведаю, як каторае завуць, калі каторае нарадзілася.

Раніцай старэйшыя на работу, а ўвесь лямант — на маю сівую галаву. Можаш сабе ўявіць: адно над талеркай плача, другое каля туалета скача, трэцяе верш на памяць чытае, чацвертае на піяніна іграе, пятае крэсла па хаце цягае...

А якіх толькі нацыянальнасцей няма — і рускія, і беларусы, і грузіны, і ўкраінцы, і нават балгары ёсць. Добра, што хоць усе на адной мове гавораць. Іначай бы іх і ўшчунуць не змог, калі кароткае замыканне ў пад'ездзе зробяць...

І вось што крыўдна — мне больш чым каму галава ад іх баліць, а ніводнае ні разу нават дзедам не назвала. Ды і не назаве. Бо і я ж іх не няньчу, не кармлю, не даглядаю, пенсіі сваёй з імі не дзялю...

Я, выбачайце, толькі ў адным пад'ездзе з імі жыву. У аднапакаёвай малагабарытнай кватэры. Адзін.

Г. Кляўко

РАЗВУЧВАЕМ БЕЛАРУСКІЯ ПЕСНІ

Явар і каліна

Словы Я. Купалы
Музыка Ю. Семянякі

Песняй вясны лебядзінаю
Скінуўшы зімнія чары,
Шэпчуцца явар з калінаю
Ў сумнай даліне над ярам.

Лісцікі зеленяй хваляцца,
Небу панятлівай мовай,
Росамі мыюцца раніцай,
Песцяцца сонцам паўднёвым.

Чуецца музыка дзіўная
Ў повесцях сонных імшарай.
Цешыцца явар з калінаю,
Скінуўшы зімнія чары.

Музыкальнае суправаджэнне.

НІЎКА

Без слоў.

З ГАНЧЫНАЙ ГАВОРКІ

— Прырода проста цудоўная! Падумайце самі, тысячу гадоў назад не было вядома, што людзі будуць насіць акуляры, а глядзіце, як удала размешчаны вушы.

З РАЗМОВЫ ДВУХ ЗАДРЫПАНЦАЎ

— Ну, як, ці добра ты пагуляў учора на вяселлі?

— Не ведаю, мне яшчэ не расказалі.

НАДЗЬМУЎСЯ

Кастусь з Парфенам сядзяць у карчме.

— Што гэта ты раптам надзьмуўся? — пытае Парфен свайго сябрука.

— Нічога я не надзьмуўся. Я думаю, — ціха адказвае Кастусь.

— Думаеш? І пра што ж ты, цікава, думаеш?

— Ведаеш, браток, я ўспамінаю, ці мне жонка сказала выпіць адну шклянку і прыйсці дахаты ў дзесяць гадзін, ці выпіць дзесяць шклянак і прыйсці дамоў у гадзіну ночы.

ДВАЙНЯТЫ

— Я чуў, ваша жонка нарадзіла двайнят. Хлопчыкі ці дзяўчынкі?

— Па-мойму, адно дзіця — хлопчык, а другое — дзяўчынка, але, магчыма, і наадварот.

ТРЫМАЙЦЕ ВУХА?
Каму прысвячаецца — той здагадаецца

„ПАЙСЦІ ЗАМУЖ — ТРЭБА ЗНАЦЬ..."

Родная Ганначцы, бывала,
Маці змалку напявала:
„Пайсці замуж — трэба знаць:
Позна легчы, рана ўстаць..."
Што ж да Ганны — скажам смела:
Позна легчы — гэта ўмела...
Толькі не магла дапяць:
Для чаго рана ўставаць?
Пакуль спіць — парадкі ў хаце
Навядзе старанна маці,
Прыгатуе стол таксама.
Ёй жа... толькі, толькі б замуж.
Так і млее. А чаму ж?..
Добры трапіўся і муж:
І прыгожы, і слухмяны,
І ласкавы, і рахманы.
На загады яе ўсе —
Зварыць каву, паднясе,
Прыбярэ, памые кубкі...
Рай для ўкормленай галубкі,
Толькі ўдзячнасцю не грэбуй,
Бо зямля — усё ж не неба.
Тут аруць, і жнуць, і косяць,
Тут і потам глебу росяць.
Ёй... адно б на свеце знаць:
Рана легчы, позна ўстаць...
Хоць і меў спагаду муж,
Ды цярпення лопнуў гуж:
Дамагацца стаў парадку...
Пачаліся сваркі, звадкі,
Калатнеча... А праз год
Рай стаў пеклам... І развод
Завяршыў жыццё галубкі.
Горка плача, крывіць губкі,
Мужа-ірада кляне.
А за што? Скажыце мне?..

Алесь Бачыла

У новай ролі ён быў трагічны да смешнага.

НА ШЫРОКІМ СВЕЦЕ

— Вельмі стаміўся сёння, — скардзіцца дырэктар фірмы свайму прыяцелю. — Адзін з маіх падначаленых папрасіў у мяне, каб я адпусціў яго на пахаванне цёткі. Ведаючы гэтыя штучкі, я вырашыў адправіцца разам з ім паглядзець футбольны матч і злавіць яго на падмане.

— Ну і як?

— Жахлівая нудота.

— Так дрэнна гралі?

— Не, хавалі цётку.

*

— Чаму вам так шанцуе ў карты, а на скачках вы ніколі не выйгралі.

— А вы калі-небудзь спрабавалі засунуць каня ў рукаў?

*

У заапарку хлопчык пытаецца ў бацькі:

— А чаму ў лебедзя шыя такая доўгая?

— Каб не патануць, калі павысіцца ўзровень вады.

— *Які дарожны знак? Я не бачу ніякіх дарожных знакаў!*

ДОКТАР ЗНАХАРУК

Пацыент: — Што вы мне параіце, пан доктар, супраць насмаркy?

Доктар: — Купіце пакуль што некалькі насовак. А калі не палепшае, то пасля прыходзьце зноў.

ІСТОТНЫ НЕДАХОП

— Як спадабалася вам гераіня спектакля?

— Выдатная артыстка, але, памойму, велікаватае дэкальтэ.

— І гэта вас раздражняла?

— Мяне — не, аднак мая жонка ўвесь спектакль адымала ў мяне тэатральны бінокль...

ГУМАР З БАРАДОЙ

У МІРАВОГА

Суддзя: Ваша імя?
Сведка: Чыё, маё?
Суддзя: Ну, але, тваё.
Сведка: Тодар Хрэн.
Суддзя: Дзе нарадзіўся?
Сведка: Хто, я?
Суддзя: Ды, вядома ж, ты! Я ж гавару з табой адным!
Сведка: У вёсцы Трыбушкі.
Суддзя: Колькі табе гадоў?
Сведка: Каму, мне?
Суддзя (злосна): Не, мне!
Сведка: Я думаю, што вам гэтак, на вока, гадоў сорак — сорак пяць будзе, пане суддзя.

СЯДЗІ

Пасажыр самалёта глядзіць у акно і бачыць чалавека, які апускаецца на парашуце. Той нешта крычыць пасажыру. Пасажыр высоўвае галаву і чуе:

— Выскаквайце!

— Дзякую! Я цудоўна адчуваю сябе ў самалёце!

— Ну, як хочаце. Толькі павінен вас папярэдзіць, што я пілот вашага самалёта.

З „Весніка Задрыпоніі" АБЫШЛІСЯ СПАЛОХАМ

„У катастрофе загінула пяць асоб, двое з іх сур'ёзна".

ПЫТАННЕ ПРАФ. КАЗЯЎКІ

Ці мае муж права на павелічэнне жыллёвай плошчы, калі ён жыве пад абцасам жонкі?

Made in Zadrypanka

Курʼёзы

АД БАГАЦЦЯ... У БАГАДЗЕЛЬНЮ

Калі чалавек выпрошвае месца ў нейкай багадзельні, гэтаму ніхто не здзіўляецца. А вось тое, што некалі бліскучая шведская зорка кінаэкрана Грэта Гарбо стала дабівацца для сябе месца ў доме састарэлых, стала сапраўднай сенсацыяй другу. Яна — мільянерка! Яна зусім нядаўна жыла ў самых фешэнебельных атэлях Нью-Йорка, і наогул мела магчымасць ні ў чым не адмаўляць сабе.

Адны суайчыннікі артысткі сталі абуранца яе нечаканым жаданнем: як не сорамна гэтай жанчыне! Ды яна ж можа жыць толькі на працэнты ад сваіх грошай, жыць па-ранейшаму сыта і багата, а між тым колькі старых у нашай добрай Швецыі і сапраўды не маюць ні сродкаў для жыцця, ні больш-менш надзейнага прытулку. Другія не знаходзяць нічога асаблівага ў прэтэнзіях Грэты Гарбо. Маўляў, яна заўсёды акуратна выплачвала дзяржаўныя падаходныя падаткі і таму мае законнае права на бясплатнае ўтрыманне ў багадзельні. А вось некаторыя журналісты, якія доўга з іранічнай усмешкай ламалі галаву над гэтай псіхалагічнай загадкай, нарэшце зрабілі другія высновы. Грэта Гарбо заўсёды была параўнальна беражлівым чалавекам, а ў апошнія гады зрабілася хваравіта скупой і прагнай. Зараз яна проста перажывае страх перад надышоўшай старасцю.

СМЕЛАЕ АБЯЦАННЕ

„Ён паабяцаў, што прыкладзе ўсе сілы, каб выканаць тое, што яму не пад сілу".

(з пратакола сходу)

Міма нас! НАМІ

Кожны думае, што яго ўласнае „я" — не апошняя літара ў алфавіце.

© PDF: Kamunikat.org 2020
© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020